

НАЙ-ХУБАВИТЕ
ГРИЖАЗК
на
БРАТЯ ГРЫМ

БРАТЯ ГРИМ

НАЙ-ХУБАВИТЕ ПРИКАЗКИ

НА БРАТЯ ГРИМ

Превод: Димитър Стоевски, Асен Разцветников

chitanka.info

ЗЛАТНАТА ГЪСКА

Имало един баща с троица сина; на най-малкия казвали Глупчо и всички го гледали отвисоко, подигравали му се и се отнасяли несправедливо към него, щом им паднело.

Наканил се веднъж големият син да отиде в гората, дърва да насече. Преди да тръгне, майката му дала чудесни топли милинки и шише вино, за да не е гладен и жаден.

Щом навлязъл в гората, срещнало го едно старо сиво човече, поздравило го с „Добра среща“ и рекло:

— Дай да хапна от милинките и да пийна гълтка вино, много съм гладен и жаден.

Но умният син отвърнал:

— Ако ти дам от милинките и виното, за мене няма да остане нищо. Върви си из пътя!

Зарязал човечето и продължил пътя си.

Като почнал да сече едно дърво, не минало дълго време, ударил накриво и брадвата се забила в ръката му; трябвало да се върне у дома, за да го превържат. А това му дошло от сивото човече.

После в гората отишъл средният син. Майката дала и нему, както на големия, милинки и шише вино. Старото сиво човече срещнало и него и го помолило да хапне от милинките му и да пийне гълтка вино от шишето му. Но и средният син рекъл:

— Ако дам на тебе, трябва да лиша себе си. Върви си из пътя!

Зарязал човечето и продължил пътя си.

Наказанието не закъсняло: след няколко удара по дървото брадвата отскочила и хласнala средния син по единия крак така, че трябвало да го занесат на ръце в къщи.

Тогава Глупчо рекъл:

— Татко, пусни веднъж и мене в гората да насека дърва!

Бащата отвърнал:

— Твоите братя си изпатиха лошо. Остави тая работа, не е за тебе!

Но Глупчо не спрятал да го моли и накрая бащата рекъл:

— Хайде, върви! Дано, като си изпятиш, да поумнееш.

Дала му майката една питка, замесена с вода и опечена в пепелта, и шише прокиснала бира.

Като навлязъл в гората, срещнало го старото сиво човече, поздравило го и рекло:

— Дай да хапна от твоята питка и да пийна гълтка бира от шишето, че много съм гладен и жаден.

Глупчо отвърнал:

— Моята питка е печена в пепел и бирата е прокиснала, но ако нямаш нищо против, да седнем и да хапнем.

Седнали на земята, но щом Глупчо извадил питката, тя се превърнала в чудесни милинки, а прокисналата бира — в чисто вино. Хапнали и пийнали, а после човечето рекло:

— Ти имаш добро сърце и с радост отеляш от своето за чужди, затова ще те даря с щастие. Отсечи хей онова старо дърво и ще намериш нещо в коренището му.

Издумало човечето тия думи и си отишло.

Запътил се Глупчо към дървото, отсякъл го и видял в коренището му една гъска с пера от чисто злато. Извадил я, взел я със себе си и отишъл в една странноприемница да пренощува.

Съдържателят пък имал три дъщери, които видели гъската и полюбопитствували да узнаят каква е тази чудновата птица. Много им се искало също да си отскубнат по едно златно перо.

Голямата си рекла на ума: „Все ще намеря сгода да си отскубна едно перо“. И когато веднъж Глупчо излязъл нанякъде, тя хванала гъската за крилото, но пръстите и длантата ѝ се залепили за него и не могла да ги отлепи.

Скоро дошла и втората със същото намерение. Но щом се допряла до сестра си, залепнала за нея.

Накрая дошла и третата — и тя да си отскубне златно перо. Другите ѝ викнали:

— Не се доближавай, не се доближавай!

Но тя не разбрала защо да не се доближава, а си рекла на ума: „Щом те си вземат перо, ще си взема и аз“. Тръгнала към тях, но щом се допряла до сестра си, залепнала за нея.

И така трите по неволя прекарали нощта при гъската.

На другата заran Глупчо взел гъската под мишница, тръгнал си и нехаел за трите залепени моми, които били принудени да търчат подире му ту наляво, ту надясно — според неговите крачки.

Насред полето ги срещнал попът, видял ги наредени като нашествие и викнал:

— Не ви ли е срам, безобразници такива? Прилично ли е да търчите по момъка из полето?

Издумал това и уловил малката сестра за ръката, та да я дръпне, но щом се допрял до нея, също залепнал и затърчал заедно с тях.

След малко по пътя се задал клисарят и видял попа да върви по петите на момите. Почудил се клисарят и викнал:

— Дядо попе, къде си се запътил? Не забравяй, че днес имаме и кръщавка!

Спуснал се към него и го хванал за ръката, но също залепнал.

Търчали така петимата един зад друг и скоро видели на полето двамина селяни с мотики. Попът им подвикнал и ги помолил да го откъснат заедно с клисаря. Но щом селяните се допрели до клисаря, залепнали и те. Сега зад Глупчо с гъската търчали седмина.

Накрая стигнали в един град, дето царят имал дъщеря. Тя била толкова умислена, че никой не успявал да я разсмее. Ето защо той обявил, че онзи, който я разсмее, ще се ожени за нея.

Чул това Глупчо и се явил с гъската и цялата свита пред царкинята. Като видяла тия седем души да търчат непрекъснато един зад друг, тя се разсмяла гръмогласно и просто не могла вече да спре.

Поискал я Глупчо за жена, но царят не харесал зетя; почнал да възразява и да го усуква и накрая му рекъл, че трябва най-напред да му доведе човек, който може да изпие цяла изба вино.

Глупчо си спомнил за сивото човече, помислил си, че то сигурно ще може да му помогне, и отишъл в гората на мястото, дето отсякъл дървото. Видял там един човек, който седял с крайно нажалено лице. Попитал го Глупчо какво толкова му тежи на сърцето и човекът отговорил:

— Мъчи ме страшна жажда и не мога да я уталожа. Студената вода не ми понася. Преди малко наистина изпих една бъчва вино, но то беше, кажи-речи, капка върху нажежен камък.

— Аз ще ти помогна — рекъл Глупчо. — Ела с мене и ще пиеш до насита.

Завел го в избата на царя и човекът се нахвърлил на големите бъчви — пил, пил, пил, докато го заболял коремът. И преди още да залезе слънцето, изпил цялата изба.

Поискал Глупчо повторно невестата си, но царят се ядосал, че дъщеря му ще бъде отведена от такъв неугледен момък, когото всички наричали Глупчо, и поставил ново условие: да му доведе най-напред човек, който може да изяде цяла планина хляб.

Не мислил дълго Глупчо, а отишъл веднага в гората. На същото място седял човек, който си стягал корема с каиш, и намръщен му рекъл:

— Изядох цяла пещ хляб, но може ли само с толкова да се уталожи такъв голям глад като моя? Стомахът ми пак е празен и трябва да го стегна с каиш, иначе ще пукна от глад.

Зарадвал се Глупчо и рекъл:

— Стани и ела с мене! Ще ядеш до насита.

Завел го в двора на царя, който през това време заповядал да съберат и докарат брашното от цялото царство и да опекат от него грамадна планина хляб. Изправил се пред нея човекът от гората, почнал да яде и за един ден цялата планина изчезнала.

Поискал Глупчо за трети път невестата си, но царят пак почнал да го усуква и пожелал кораб, който да върви еднакво по море и по суши.

— Пристигнеш ли тук на него — рекъл той, — веднага ще ти дам дъщеря си за жена.

Отишъл Глупчо право в гората, а там седяло старото сиво човече, с което поделил някога питката си, и рекло:

— Пих и ядох за тебе, сега ще ти дам и такъв кораб. Правя всичко това, защото ти беше милосърден към мене.

И му дал кораб, който можел да върви по море и по суши. И щом го видял, царят не можел вече да му откаже дъщеря си. Дигнали голяма сватба, а след смъртта на царя Глупчо наследил царството и живял дълги-дълги години честито с жена си.

ЛИСИЦАТА И КОТКАТА

Веднъж котката срещнала лисицата в гората. Тъй като мислела, че лисицата е много умна, много е живяла и патила и е на голяма почит в целия свят, спряла я и радушно я заговорила:

— Добър ден, Кумичке-Лисичке, как си, какво правиш? Как преживяваш в тия усилни години?

Лисицата, която била ужасно високомерна, огледала котката от главата до петите, придавала си дълго важност и мълчала. Все пак накрая рекла:

— О ти, жалка мустакано, пъстрокожа глупачке, гладнице и мишловке, какво те е прихванало? Осмеляваш се да питаш как съм? Какво си учила ти? Какво умееш?

— Умея едно-единствено нещо отвърнала котката скромно.

— Какво е това едно умение? — попитала лисицата.

— Ако ме подгонят кучета, мога да се покатеря на някое дърво и така да се спася.

— Това ли е всичко? — рекла лисицата. — Аз пък умея сто неща и освен това имам торба, пълна с лъжи. Жал ми е за тебе, ела с мене и аз ще те науча как да се спасяваш от кучетата.

В този миг се задал ловец с четири кучета. Котката бързо-бързо се покатерила на едно дърво и седнала на самия връх, дето клоните и шумата напълно я скривали.

— Развържи торбата с лъжите, Кумичке-Лисичке, развържи торбата с лъжите! — викнала котката от дървото, но кучетата вече били хванали лисицата и я държали здраво. — Ай, Кумичке-Лисичке — обадила се пак котката, — загази ти с твоите сто умения. Ако можеше да се покатериш на дървото като мене, нямаше да се простиш сега с живота.

БРЕМЕНСКИТЕ ГРАДСКИ МУЗИКАНТИ

Един човек имал магаре, което дълги години търпеливо носило пълни чували жито на мелницата. Но ето че силите му почнали да го напускат и то ставало все по-негодно за работа: тогава господарят намислил да се отърве от него.

Разбрало магарето, че нищо добро не го чака, та побягнало и се запътило към Бремен — надявало се, че там ще може да стане градски музикант. Вървяло що вървяло, зърнало едно ловджийско куче, което лежало край пътя и дишало с отворена уста, сякаш било капнало от тичане.

— Ex, Давчо, защо дишаш така тежко? — попитало магарето.

— Ox — отвърнало кучето, — защото оstarях и от ден на ден отпадам все повече и повече, та не ме бива вече за лов. Господарят реши да ме убие и аз си плюх на петите. Но как ще си изкарвам хляба сега?

— Знаеш ли какво — рекло магарето, — аз отивам в Бремен и ще стана там градски музикант. Ела с мене и също подай заявление да те назначат в музиката. Аз ще свиря на лютня, а ти ще биеш барабана.

Съгласило се кучето и двамата тръгнали заедно. Не минало дълго време, видели един котарак, който седял начумерено край пътя, сякаш град го е бил.

— Каква беда те е сполетяла, та си толкова кисел, стари Мустакане? — попитало магарето.

— Кой може да бъде весел, когато ножът опре на гърлото му? — отвърнал котаракът. — Остарях вече и зъбите ми отъпяха, та предпочитам да седя зад печката и да преда, вместо да ловя мишки. Но господарката реши да ме удави и аз офейках. Сега се чудя и мая къде да се дявам.

— Ела с нас в Бремен. Знам, че те бива за нощна музика и можеш да станеш там градски музикант.

Котаракът сметнал, че това е разумно, и тръгнал с тях.

Скоро тримата бегълци минали покрай един чифлик. На портата бил кацнал петел и викал, колкото му глас държи.

— Ще спукаш тъпанчетата на хората — рекло магарето. — Какво те е прихванало, та си се разкукуригал така?

— Пях на хубаво време — отвърнал петелът, — но утре е празник, ще дойдат гости и стопанката без капка жал в сърцето рече да свари супа от мене. Довечера ще ми отрежат главата, затова ще си дерат гърлото, докато мога.

— Слушай, Червеноглавчо — рекло магарето, — я по-добре ела с нас в Бремен. Където и да отидеш, все ще е по-приятно, отколкото да умреш. Ти имаш хубав глас и ако дойдеш с нас, ще направим музика за чудо и приказ.

Допаднало това предложение на петела и четиримата поели дружно.

Но град Бремен бил далеко, не могли да стигнат там за един ден, та вечерта спрели в една гора да пренощуват. Магарето и кучето легнали под едно голямо дърво, а котаракът и петелът се разположили на клоните, но петелът поразмислил и се изкачил чак на върха, дето за него било най-безопасно. Преди да заспи, поогледал се още веднъж на всички страни и му се сторило, че в далечината блещука огънче. Викнал на другарите си, че далеко оттук сигурно има къща, защото видял светлинка.

Магарето рекло:

— Ще трябва да станем и да отидем там, защото тук не е никак удобно.

Кучето пък добавило, че два-три кокала с малко месо добре ще му дойдат.

Дигнали се и тръгнали към светлинката, която бил зърнал петелът. Скоро тя заблещукала по-ясно и ставала все по-голяма и по-голяма, докато най-сетне спрели пред ярко осветена разбойническа къща. Магарето, нали било най-високо, се приближило до един от прозорците и надникнало вътре.

— Какво видя, Сивчо? — попитал петелът.

— Какво видях ли? — отвърнало магарето. — Трапеза с хубаво ядене и пиене, около нея са насядали разбойници и сладко-сладко се гощават.

— Ето ти работа за нас — рекъл петелът.

— Ох, да бяхме ние вътре! — рекло магарето. Мислили, мислили животните какво да направят, та да изгонят разбойниците, и накрая намислили. Решили магарето да стъпи с предните си крака на прозореца, кучето да скочи на гърба на магарето, котаракът да се покатери върху кучето, а накрая петелът да подхвръкне и да кацне на главата на котарака. Щом се наредили един върху друг, почнали по даден знак дружно да пеят: магарето заревало, кучето залаяло, котаракът замяукал и петелът закукуригал. После разбили прозореца, стъклата звънко се разхвърчали и четиридесетима побратими се втурнали в стаята. Като се разнесла тази оглушителна връвя, разбойниците помислили, че е влетял зъл дух, скочили от местата си и в безмерен страх се разбягали из гората.

Седнали четиридесетима побратими около трапезата, благодарни и на останалата храна, и яли така, като че занапред ги чака цял месец глад, та трябва да си подложат добре.

Заситили се четиридесетима музиканти, угасили свещите и потърсили място за спане — всеки според нрава и желанието си: магарето легнало на бунището, кучето зад вратата, котаракът на печката, пълна с топла пепел, а петелът кацнал на покрива. И тъй като били уморени от дългия път, скоро заспали.

Минало полунощ. Видели разбойниците отдалеко, че в къщата вече не свети и всичко изглежда мирно и тихо. И главатарят рекъл:

— Не биваше чак толкова да се плашим.

Изпратил едного да види какво става в къщата. Пратеникът заварил всичко мирно и тихо, влязъл в кухнята и рекъл да запали една свещ. Като видял очите на котарака, които светели като живи въглени, той доближил до тях клечка и се навел да подуха с уста, та да я запали по-лесно. Но котаракът не разбирал от шега, скокнал, зафучал, запръскал слюнки и му изподрал лицето. Разбойникът загубил ума и дума от страх и хукнал към вратата, но там скокнало кучето и го ухапало за крака. А като бягал през двора покрай бунището, магарето в добавка му дало един здрав ритник със задните си копита. Петелът пък, разбуден и разсънен от връвята, изкукуригал от покрива.

Тичал разбойникът с всички сили, върнал се при главатаря и рекъл:

— Олеле, в къщата се е настанила една отвратителна вещица: зафуча насреща ми и ми изподра лицето с дългите си нокти, пред

вратата стоеше един мъж с нож в ръка и ме ръгна в краката, на двора пък лежеше никакво черно чудовище и ме удари с тежка бухалка, а горе на покрива стоеше съдията и викаше: „Дайте ми го тоя хайдук!“ И аз гледах да офейкам колкото се може по-бързо.

Оттогава разбойниците не посмели вече да прекрачат прага на къщата си. На четиридесет бременски градски музиканти пък толкова им харесало, че дори не помислили да си вървят. А на пратеника на главатаря още му тракат зъбите от това, което разправи на другарите си.

ЦАР ДРОЗДОБРАД

Един цар имал дъщеря, която била пряко мяра хубава, но и толкова горда и високомерна, че не харесвала нито един жених. Отпращала ги един след друг и дори се подбивала с тях.

Веднъж царят наредил да се даде голяма гощавка и поканил отблизо и отдалеко всички мъже, които имат желание да се задомят. Застанали те в една редица по сан и титла: на първо място царете, после херцозите, князете, графовете и бароните, накрая обикновените благородници. Повели след това царкинята покрай редицата, но тя у всекиго намерила някакъв недостатък. Един ѝ се сторил много дебел и тя рекла:

— Винена бъчва. Друг ѝ се сторил много висок:

— Дълъг и тънък — същинско въже, а от такива не стават мъже.

Трети ѝ се сторил нисък:

— Този къс е и дебел — патка е, но не орел.

Четвърти бил много бледен:

— Бледоликата смърт. Пети много румен:

— Герест петльо.

Шести не стоял добре изправен:

— Истинско дърво зелено и зад печка изсушено.

И така, намерила у всекиго някакъв недостатък, но особено смешен ѝ се видял един цар в началото на редицата, понеже брадичката му била малко извита. И царкинята викнала:

— Ой, брадичката на тоз човка е комай на дрозд!

Оттогава му останал прякорът Дроздобрад.

Но старият цар, като видял, че дъщеря му само се подиграва с хората и отблъска всички събрани женихи, ужасно се разгневил и се заклел, че ще я накара да вземе за мъж първия просяк, който се мерне пред портите на двореца.

След няколко дни под прозорците спрял един странствуващ певец и запял с надежда да получи макар и нищожна милостиня. Чул песента му царят и рекъл:

— Доведете го при мене!

Влязъл след малко певецът, облечен в изпоцапани, дрипави дрехи, попял на царя и на дъщеря му и после протегнал ръка за милостиня. А царят рекъл:

— Твоята песен много ми хареса и затова ще ти дам дъщеря си за жена.

Царкината изтръпнала от страх, но царятrekъл:

— Заклех се да те дам на първия просяк, който се мерне край двореца, и няма да престъпя клетвата си.

Не помогнали никакви жалби и никакви увещания, довели свещеника и царкината била принудена да се венчае веднага с певеца. После царят рекъл:

— Сега ти си просякиня и не подобава да останеш и занапред в двореца ми. Последвай мъжа си!

Уловил я просякът за ръка, извел я и тя тръгнала пешком с него.

Стигнали до една голяма гора и тя попитала:

— Чия е тази хубава гора?

— Владение на царя Дроздобрлад. Да бе го взела, твоя би била.

— Ax, моя земен дял е тъй нерад, не взех тогава царя Дроздобрлад!

После минали през тучно зелено поле и тя пак попитала:

— Чие е тук зеленото поле?

— Владение на царя Дроздобрлад. Да бе го взела, твоето било.

— Ax, моя земен дял е тъй нерад: не взех тогава царя Дроздобрлад.

После минали през един голям град и тя пак попитала:

— А чий е този хубав шумен град?

— Владение на царя Дроздобрлад. Да бе го взела, щеше твой да е.

— Ax, моя земен дял е тъй нерад не взех тогава царя Дроздобрлад.

Но певецът ѝ рекъл:

— Никак не ми е по волята, че непрекъснато желаеш другого за мъж. Толкова лош ли съм аз?

Накрая стигнали до една много мъничка къщурка и тя попитала:

— Чия ли е пък тази къща малка, тъй вехта, и прихлупена, и жалка?

Певецът отвърнал:

— Тази къща е моя и твоя, в нея ще живеем двама. Вратата била ниска и царкинята понавела глава, за Да влезе.

— Къде е прислугата? — попитала царкинята.

— Каква прислуга? — отвърнал просякът. Ти самата ще вършиш всичко, което искаш да бъде свършено. Наклади веднага огън и сложи вода да сготвиш нещо, че съм ужасно уморен.

Но царкинята не умеела нито огън да накладе, нито ядене да сготви, та просякът трябвало да й помогне да приготви криво-ляво нещо. А след като изяли оскъдната гозба, легнали да спят.

На другата заran той я избутал рано-рано от леглото и я накарал да се залови за домаинството.

Живели така няколко дни и изяли всичко, каквото имали за ядене. Тогава мъжът рекъл:

— Жено, така не може да продължава — само да ядем, а да не печелим нищо. Почни да плетеши кошници.

Отишъл той край реката, нарязал върбови клонки и ги донесъл у дома. Захванала тя да плете, но жилавите върбови клонки изранили нежните й ръце.

— Виждам, че не върви рекъл мъжът. Я по-добре седни да предеш, може то да ти иде по-отръки.

Седнала тя и се опитала да преде, но тънката нишка скоро порязала меките й пръсти и те почнали да кървят.

— Виждаш ли — рекъл мъжът, — не те бива за никаква работа, добре се наредих с тебе! Сега ще се помъча да завъртя търговия с грънци и други глинени съдове, ти ще ходиш на пазара и ще продаваш стоката.

„Ох, помислила си тя, ако на пазара дойдат хора от татковото царство и ме видят как съм седнала да продавам грънци, има да ми се подиграват!“

Но нямало що, трябвало да се покори, иначе щяла да умре от глад.

Първия ден потръгнало, защото тя била хубава, хората на драго сърце купували от нея и плащали, колкото им искала, мнозина дори давали парите и не вземали грънците. Със спечелените пари преживели известно време.

После мъжът закупил нови глинени съдове, седнала тя пак на ъгъла на пазара, наредила ги край себе си и почнала да ги продава. Не

щеш ли, долетял на кон един пиян хусар, бухнал се право в грънците и ги направил на сол. Разплакала се тя и от уплаха не знаела какво да прави.

— Ох, какво ли ме чака! Какво ще каже мъжът ми! — завайкала се тя.

Отишла си тичешком в къщи и му казала за бедата.

— Така става, щом се сяда с грънци на ъгъла на пазара — рекъл мъжът. — Стига си плакала сега, виждам, че не те бива за никаква своята работа. Но аз се отбих в царския дворец и питах нямат ли нужда от кухненска прислужница. Обещаха ми да те вземат и в замяна ще ти дават даром ядене.

Сега царкинята станала кухненска прислужница, помагала на готвача и вършела най-черната работа. Закрепила под дрехата си две торбички с по едно гърненце, в които слагала, каквото ѝ отделяли от неизядената храна, занасяла я в къщи и с нея се хранели.

Случило се, че празнували сватбата на първородния царски син. Бедната жена се качила горе и застанала отвън до вратата на голямата зала да погледа. Като запалили свещите и почнали да влизат гостите, кой от кой по-хубав, и всичко засияло от разкош, сърцето ѝ се свило и тя се замислила за участта си и проклела гордостта и високомерието, които я довели до такова унижение и такава голяма сиромашия. Сега тогава прислужниците ѝ отсипвали малко от чудесните гозби, които внасяли и изнасяли и миризмата на които стигала до нея. Тя слагала всичко в гърненцата си, за да ги занесе после у дома.

По едно време влязъл царският син, цял в кадифе и коприна и със златна верижка на шията си. Като видял младата хубава жена, застанала до вратата, той я уловил за ръка и я повел да танцува с нея, но тя се съпротивлявала и изтръпнала от страх, като забелязала, че това е цар Дроздобрад, който по-рано искал ръката ѝ и когото тя присмехулно отблъснала. Но напусто се дърпала — той я завел в залата. Не щеш ли, скъсала се връвта, на която били вързани торбичките, гърненцата паднали, супата се разпиляла и късчетата месо се пръснали по пода. Като видели това, гостите почнали да се кискат и подиграват и тя тъй се засрамила, че ѝ се искало да потъне вдън земя. Спусната се към вратата да побегне, но на стълбата я застигнал един мъж и я върнал. Като го погледнала, видяла, че пак е цар Дроздобрад. Той ѝ заговорил ласково:

— Не се плаши, аз и певецът, който живееше с тебе в жалката къщурка, сме един и същи човек. Заради тебе се престорих на друг. Аз бях също хусарят, който ти изпотроши грънците. Всичко това стана, за да сломя гордостта ти и да те накажа за високомерието, с което ти ми се подигра.

Заплакала тя с горчиви сълзи и рекла:

— Отнесох се много несправедливо към тебе и не заслужавам да бъда твоя жена.

Но той рекъл:

— Успокой се! Тежките дни се свършиха, сега ще отпразнуваме сватбата си.

Дошли дворцовите прислужнички и я облекли в разкошна рокля. Дошъл и баща ѝ с цялата си придворна свита и всички ѝ пожелали щастие по случай сватбата ѝ с цар Дроздобрад и чак тогава почнали истинска веселба. Хубаво щеше да бъде, ако ти и аз също бяхме там.

КРИСТАЛНАТА ТОПКА

Имало в старо време една магьосница с трима сина, които много се обичали. Но старицата не им се доверяvalа и мислела, че се стремят да откраднат силата ѝ. Ето защо превърнала големия в орел и го пратила да обитава една скалистата планина. Виждали го от време на време да се вие в широки кръгове ту високо, ту ниско из простора. Втория превърнала в кит и го пратила да живее в дълбокото море. Виждали го от време на време да изхвърля към небето огромна водна струя. Двамата възвръщали човешкия си образ само за по два часа всеки ден.

Най-малкият син много се беспокоял, че майката ще превърне и него в някакъв свиреп звяр, в мечка или вълк, затова побягнал. Той бил слушал, че в двореца на златното сънце седи затворена една омагьосана царкиня и чака някой да я избави. Но всеки, който дръзвал да стори това, залагал на карта живота си: вече двадесет и трима момци умрели от окаяна смърт. Оставало да опита щастието си само още един и след него никой вече.

И тъй като сърцето на момъка не знаело що е страх, той решил да навести двореца на златното сънце.

Бродил дълго време и не могъл да го намери. Накрая попаднал в една голяма гора и не знаел откъде да излезе. Но ето че съгледал в далечината двама великани, които му замахали с ръце, и като дошъл при тях, рекли му:

— Караме се за една шапка, и понеже сме равни по сила, никой не може да надвие другия. Малките човеци са по-умни от нас, затова оставяме на тебе да решиш.

— Как можете да се карате за такава вехта шапка? — попитал ги момъкът.

— Ти не знаеш какво свойство има тази шапка. Тя е чудотворна: който я сложи на главата си, може мигом да се намери, където пожелае.

— Дайте шапката у мене — рекъл момъкът. — Аз ще извървя малко път и ще ви повикам, вие двамата ще се надбягвате и който

стигне пръв при мене, ще вземе шапката.

Сложил той шапката на главата и продължил пътя си, но мисел само за царкинята, та забравил великаните и все вървял и вървял. По едно време въздъхнал дълбоко и рекъл:

— Ох, да стигна веднъж в двореца на златното сънце!

И щом тези думи се отронили от устните му, той се намерил на високата планина пред портата на двореца.

Влязъл вътре, минал през всички стаи и в последната открил царската дъщеря. Но колко се изплашил, като я погледнал! Лицето й било пепелявосиво и набръчкано, очите й били мътни, а косите червени.

— Ти ли си царкинята, чиято хубост славят всички? — викнал той.

— Ах — отвърнала тя, — не този е моят образ, но людски очи могат да ме виждат само в тая грозота. А за да узнаеш как изглеждам, погледни в това огледало. Него никой не може да заблуди, то ще покаже моя образ такъв, какъвто е в действителност.

Тя му подала огледалото и той видял в него отражение на най-хубавата девойка, каквато е имало на света, и видял как от скръб по страните ѝ се ронели сълзи. И рекъл:

— Как бих могъл да те избавя? Аз не се плаша от никаква опасност.

Тя рекла:

— Който завладее кристалната топка и я дигне пред очите на магьосника, ще сломи силата му и аз ще възвърна истинския си образ. Но, ах — добавила тя, — не един вече намери смъртта си заради мене! Много ми е жал и за тебе, момко, защото и ти се излагаш на големи опасности.

— Нищо не може да ме спре — рекъл той, — кажи ми само какво трябва да направя.

— Ще узнаеш всичко — рекла царкинята. — Като слезеш от планината, на която се издига този дворец, ще видиш долу един извор, до който е застанал див бик. Трябва да влезеш в бой с него. Ако успееш да го убиеш, от него ще излети една огнена птица, която носи в утробата си нажежено яйце, а в яйцето на мястото на жълтъка се намира кристалната топка. Птицата няма да пусне яйцето, докато не бъде заставена да стори това. Но ако яйцето падне на земята, то ще се

запали и ще опожари всичко наоколо, самото яйце ще се стопи, а заедно с него и кристалната топка и целият твой труд ще е напусто.

Слязъл момъкът при извора, и бикът изфучал и ревнал насреща му. След дълга борба момъкът забил меча си в туловището му и бикът грохнал на земята. В същия миг от него се дигнала огнена птица и поискала да отлети, но орелът, братът на момъка, се виел между облаците. Той се спуснал след нея, подгонил я към морето и я бълснал с клюна си. Като се видяла в такава опасност, птицата пуснala яйцето.

Но то не паднало в морето, а върху една рибарска колиба на брега, която веднага почнала да дими и можела всеки миг да пламне. Тогава в морето се дигнали огромни вълни, разлели се върху колибата и потушили огъня. Бил доплавал другият брат, китът, и надигнал водата.

След като пожарът бил угасен, момъкът подирил яйцето и за щастие го намерил. То още не било се стопило, а от студената вода черупката му се била напукала, та момъкът можал да извади кристалната топка непокътната.

Когато момъкът отишъл при магьосника и му я показал, магьосникът рекъл:

— Моята сила е сломена и от днес нататък ти ще бъдеш цар в двореца на златното слънце. С тая топка ще можеш да върнеш човешкия образ и на братята си.

Тогава момъкът се завтекъл към царкинята и като влязъл в стаята ѝ, заварил я в пълния блъсък на хубостта ѝ и двамата, препълнени от радост, разменили пръстените си.

ЧЕРВЕНАТА ШАПЧИЦА

Имало някога едно малко сладко момиченце. Всеки го обиквал от пръв поглед, но най-много го обичала баба му, която всеки път се чудела какво да даде на детето. Веднъж му подарила шапчица от червено кадифе, която му стояла тъй хубаво, че то не искало да носи друга и затова хората почнали да го наричат Червената шапчица.

Един ден майка му рекла:

— Червена шапчице, ето ти малко козунак и едно шише вино. Занеси ги на баба си, защото тя е болна и немощна и трябва да се подкрепи. Тръгни, докато слънцето не е почнало да прежуря, върви мирно и тихо и не се отбивай от пътя, защото може да паднеш, да строшиш шишето и да оставиш баба си без вино. А щом влезеш в стаята ѝ, недей забравя да поздравиш с „Добро утро“ и не любопитствувај да видиш какво става край тебе.

— Ще направя всичко така, както ми поръча, мамо — рекла Червената шапчица и подала ръчичка на майка си за сбогом.

Бабата живеела чак в гората, на половин час път от селото. И когато Червената шапчица навлязла в гората, срещнал я вълкът. Но Червената шапчица не знаела, че той е свиреп звяр, и затова никак не се изплашила.

— Добър ден, Червена шапчице — рекъл той.

— Добър ден, Кумчо Вълчо.

— Къде си се запътила рано-рано, Червена шапчице?

— У баба.

— Какво носиш в престилката?

— Козунак и вино. Козунака месихме вчера за болната ми и немощна баба — да похапне и да се подкрепи.

— Къде живее баба ти, Червена шапчице?

— Още четвърт час път навътре в гората: къщата ѝ е под трите високи дъба, а малко по-надолу е лещакът, сигурно го знаеш — рекла Червената шапчица.

„Малкото и крехко момиченце е добра хапка, сигурно е повкусно от старицата — рекъл си на ума вълкът, — но трябва да подхвани хитро работата, та да излапам и двете.“

Повървял малко редом с Червената шапчица, а после рекъл:

— Червена шапчице, я виж какви хубави цветя има наоколо! Защо не поглеждаш какво става край тебе? Струва ми се дори, че не чуваш как сладко пеят птичките. Вървиш право напред, като че си тръгнала на училище, а тука, в гората, е толкова весело!

Дигнала очи Червената шапчица, видяла как слънчевите лъчи се провират игриво Между листата на дърветата и как земята е осеяна с хубави цветя и си рекла: „Ще зарадвам баба, ако ѝ занеса китка свежи цветя; още е толкова рано, че пак ще стигна навреме“.

Отбила се от пътя и влязла в гората да подири цветя; но щом откъснела някое, зървала по-надалеко друго още по-хубаво, спускала се към него и така навлизала все по-навътре и по-навътре в гората.

А вълкът отишъл право към къщата на бабата и похлопал на вратата.

Кой е там?

— Аз съм, бабо, Червената шапчица, нося ти козунак и вино. Отвори!

— Натисни ръчката! — викнала бабата. — Съвсем без сили съм, не мога да стана от леглото.

Натиснал вълкът ръчката, вратата се отворила и той, без дума да продума, отишъл право към леглото на бабата и я нагълтал цяла. После облякъл нейни дрехи, сложил нейна домашна шапчица на главата си, мушнал се в леглото и дръпнал завесата пред него.

А Червената шапчица все тичала за цветя и когато набрала толкова много, че не могла да носи повече, сетила се за баба си и отново се запътила към нея. Позачудила се, че вратата е отворена, а като влязла в стаята, всичко вътре ѝ се сторило някак странно, та си помислила: „Друг път ми е толкова приятно у баба, а днес, кой знае защо, ми става страшно!“

— Добро утро! — викнала тя, но никой не ѝ отговорил.

Отишла тогава до леглото и дръпнала завесата. Бабата лежала в леглото, но била нахлупила шапчицата ниско над лицето си и имала много чудноват вид.

— Ой, бабо, колко са ти големи ушите!

— Да те чувам по-лесно.
— Ой, бабо, колко са ти големи очите!
— Да те виждам по-лесно.
— Ой, бабо, колко са ти големи ръцете!
— Да те сграбча по-лесно.
— Ой, бабо, колко е голяма устата ти!
— Да те изям по-лесно.

Още не издумал всичко, скочил вълкът изведнъж от леглото и нагълтал клетата Червена шапчица цяла-целеничка.

Уталожил вълкът глада си, мушнал се пак в леглото, заспал и захъркал тъй силно, че сечувало чак навън. Точно по това време край къщата минал един ловец и си рекъл: „Старицата хърка много силно, трябва да видя да не ѝ се е случило нещо лошо“. Влязъл в стаята, спрял се до леглото и видял в него вълка.

— Тук ли трябваше да те намеря, стари злосторнико? — викнал той. — Отдавна те дири.

Дигнал пушката и се прицелил, но му минало през ума, че вълкът може да е нагълтал бабата и едва ли ще му се удаде да я спаси. Не гръмнал, ами взел една ножица и почнал да разпаря търбуха на вълка. Като го поразпорил малко, пред очите му светнала Червената шапчица; рязнал още малко и ето че момиченцето изскочило и рекло:

— Ой, колко бях се изплашила! В корема на вълка беше ужасно тъмно.

После излязла жива и бабата, но едва-едва дишала. Червената шапчица донесла няколко едри камъни и напълнили с тях търбуха на вълка. Събудил се той след малко, рекъл да скочи от леглото и да побегне, но камъните били толкова тежки, че той се строполил на земята, пребил се и умрял.

Зарадвали се тримата много. Ловецът одрал кожата на вълка и си отишъл у дома, бабата изяла козунака и изпила виното, които ѝ била донесла Червената шапчица, и се подкрепила, а Червената шапчица си рекла: „Докато съм жива друг път няма вече да се отбивам от пътеката и да навлизам в гората, щом мама не ми позволява“.

Някои разправят, че веднъж Червената шапчица пак тръгнала да носи нещо печено на старата си баба, заговорил я друг вълк и искал да я отбие от пътя. Но Червената шапчица не го послушала, продължила

все напред и казала на баба си, че я срецнал вълк и й рекъл „добър ден“, но в очите му святкала злоба.

— Ако не бяхме на главния път, сигурно щеше да ме изяде.

— Ела да заключим вратата, та да не може да влезе — рекла бабата.

След малко вълкът похлопал и викнал:

— Бабо, отвори! Аз съм, Червената шапчица, нося ти нещо печенко.

Ала двете се спотайвали вътре и не отворили вратата. Повъртял се сивокожият звяр около къщата, повъртял се, па накрая скочил на покрива: решил да почака, докато привечер Червената шапчица тръгне за дома си, та да се примъкне подире ѝ и да я изяде в тъмното. Ала бабата разбрала какво си е наумил.

Пред къщата имало голямо каменно корито и бабата рекла на момиченцето:

— Червена шапчице, вчера варих наденици. Вземи ведрото и излей водата от тях в коритото!

Носила Червената шапчица вода, носила, докато напълнила голямото, много голямо корито чак догоре. Миризмата от надениците бълснала вълка в носа, той почнал да души и да гледа надолу, и накрая вратът му се източил и станал толкова дълъг, че вълкът не можел вече да се задържи и почнал да се пързалия. Плъзнал се от покрива, паднал право в голямото каменно корито и се удавил.

И после Червената шапчица тръгнала весело назад към къщи и никой не ѝ сторил нищо лошо.

ЖЕЛЕЗНИЯТ ХАНС

Живял в старо време един цар, край двореца на който имало обширна гора, дето се срещал всякаакъв дивеч. Пратил веднъж царят един ловец да му убие сърна, но ловецът не се върнал вече.

— Сигурно му се е случило някакво нещастие — рекъл царят.

Пратил на следния ден двамина други ловци да го дирят, но и те не се върнали. Свикал тогава той на третия ден всички свои ловци и заповядал:

— Пребродете цялата гора и не се връщайте, докато не намерите и тримата!

Ала и от тези ловци нито един не се върнал в двореца, нито се мярнало някое от кучетата, които ловците повели със себе си. От този ден нататък никой вече не се осмелявал да отиде в гората и тя потънала в дълбоко мълчание и самота; само някой орел или ястreb прелитал от време на време над нея.

Цели четири години продължило това и най-сетне пред царя се явил един непознат ловец, който търсил препитание и изявил готовност да отиде в опасната гора. Ала царят не се съгласил и рекъл:

— Нечестива е тази гора и се опасявам, че участта ти няма да бъде по-добра от онази на другите. Няма да излезеш жив от гората.

Ловецът отговорил:

— Господарю, дръзвам да сторя това на своя отговорност, защото не зная какво е страх.

Навлязъл ловецът с кучето си в гората. Не минало много време, ето че кучето надушило следи на дивеч и тръгнало по тях. Но след като направило няколко крачки, изправило се пред едно дълбоко блато и не могло да продължи напред. В същия миг от водата се протегнала една гола ръка, сграбчила го и го завлякла на дъното.

Видял това ловецът, върнал се, довел трима мъже с ведра и им поръчал да изгребат водата.

Като стигнали близко до дъното, намерили легнал там един див човек, кожата на когото била кафява като ръждиво желязо, а косите му

се спускали над лицето и стигали до колената. Вързали го с въжета и го завели в двора.

Всички изпаднали в голяма почуда, като видели дивия човек, а царят заповядал да го затворят в желязна клетка, да я поставят на сред двора, и забранил под страх от смъртно наказание да се отваря вратата на клетката. Дал на царицата да пази ключа. От този ден нататък всеки можел да ходи пак спокойно в гората.

Царят имал осемгодишен син, който веднъж играел на двора. Както играел, изтървал топката си и тя паднала в клетката. Приближил се той и рекъл на дивия човек:

— Дай ми топката!

— Няма да ти я дам, докато не ми отвориш вратата — отвърнал дивия човек.

— Няма да отворя, царят забрани — рекло момчето.

Отишло си, но на другия ден пак дошло да си иска топката. Ала дивият човек пак рекъл:

— Отвори ми вратата!

Момчето не го послушало.

На третия ден царят отишъл на лов, момчето дошло пак и рекло:

— Дори да искам, не мога да отворя вратата: нямам ключ.

Тогава дивият човек рекъл:

— Ключът е под възглавницата на майка ти, оттам ще го вземеш.

Момчето, на което много се искало да си приbere топката, не му мислило и донесло ключа. Вратата се отваряла трудно и момчето притиснало пръста си. Когато се отворила цяла, дивият човек излязъл, дал топката на детето и хукнал да бяга. Изплашило се момчето, запищяло и викнало подире му:

— Хей, диви човеко, не бягай, защото ще ме бият!

Върнал се дивият човек, дигнал момчето, сложил го на рамената си и бързо побягнал към гората.

Прибрали се царят в двора, видял празната клетка и попитал царицата как се е случило това. Царицата не знаела нищо, подирила ключа, но не го намерила, повикала момчето, но никой не се обадил. Царят пратил хора да го търсят из полето, но никъде не го открили.

Тогава той се досетил какво е станало и голяма печал се вселила в царския дворец.

А дивият човек стигнал в мрачната гора, свалил момчето от раменете си и му рекъл:

— Баща си и майка си няма да видиш вече, ще останеш при мене и аз ще те гледам, защото ти ме освободи, пък и ми е жал за тебе. Ако изпълняваш всичко, каквото ти поръчвам, тук ще ти бъде добре. Имам достатъчно съкровища и злато, повече от всекиго другого на света.

Нагласил на момчето постеля от мъх и то заспало, а на другата заран го завел до един кладенец и рекъл:

— Видиш ли, този златен кладенец е ясен и бистър като кристал. Ще седнеш край него и ще пазиш да не падне нищо вътре, защото ще го размъти. Аз ще дохождам всяка вечер да проверявам дали изпълняваш заповедта ми.

Седнало момчето на края на кладенеца, гледало как във водата от време на време се мяркала някоя златна рибка или златна змия и внимавало нищо да не падне вътре.

Веднъж, както седяло, притиснатият по-рано пръст внезапно го заболял тъй силно, че то неволно го натопило във водата. Дръпнало го веднага назад, но видяло, че целият се е покрил със злато и колкото да се мъчило да изтрие това злато от пръста си, то останало непокътнато.

Вечерта дивият човек, който се наричал Железният Ханс, дошъл, погледнал момчето и попитал:

— Какво е станало с кладенеца?

— Нищо, нищо — отвърнало момчето и държало ръката си зад гърба, да не види той позлатения пръст.

Но дивият човек рекъл:

— Топнало си един пръст във водата. Тоз път ще ти се размине така, но внимавай да не изпуснеш пак нещо в кладенеца.

Още в зори на другия ден седнало момчето до кладенеца и пазило. Пръстът пак го заболял и го потъркало в главата си, но за беда един косъм паднал във водата. Извадило го то веднага, но и косъмът бил цял позлатен.

Дошъл Железният Ханс и вече знал какво се било случило.

— Изпуснало си косъм в кладенеца — рекъл той. — Ще ти прости и този път, но ако се случи за трети път, то кладенецът ще се размъти и ти не ще можеш да останеш повече при мене.

Седнало на третия ден момчето до кладенеца и не мърдало пръста си, макар че усещало силна болка. Ала почнало да се отегчава и

се загледало в отражението на лицето си във водата. И тъй като се навеждало все повече и повече, защото искало да види отблизко очите си, дългите му коси паднали от рамената във водата. Изправило се то веднага, но всичките му коси вече били позлатени и сияели като слънце. Можете да си представите колко се изплашило горкото момче! Извадило кърпичката си и я вързalo около главата си, за да не види нищо дивият човек.

Ала когато дошъл, Железният Ханс знаел вече всичко и рекъл:
— Махни кърпата!

Разсипали се златните коси. Момчето как ли не се извинявало, но нищо не му помогнало.

— Ти не издържа изпитанието и не можеш да останеш повече тук. Тръгни по света да научиш какво е сиромашия. Но тъй като нямаш лошо сърце и аз ти мисля доброто, ще ти позволя едно: ако изпаднеш в беда, иди в гората и викни: „Железни Ханс!“ Аз ще дойда и ще ти помогна. Силата ми е голяма, по-голяма, отколкото можеш да си представиш, а злато и сребро имам в изобилие.

Напуснал царският син гората и тръгнал по утъпканите и неутъпкани пътища и вървял, вървял, докато накрая стигнал в един голям град. Потърсил работа, но не намерил, пък и не бил учил нищо, с което да може някак да се из храни.

Отишъл най-сетне в двореца и попитал дали нямат някаква работа за него. Дворцовите прислужници не знаели какво може да върши, но им се понравил и му рекли да остане. После готвачът го взел на служба при себе си и рекъл, че може да носи дърва и вода и да мете пепелта.

Веднъж готвачът нямал никого другого под ръка и му поръчал да занесе ястията на царската трапеза; но тъй като царският син не искал да видят златните му коси, не свалил шапката от главата си.

На царя никога не било се случвало подобно нещо, та рекъл:

— Когато носиш ястията на царската трапеза, трябва да си свалиш шапката.

— Не мога да я сваля, господарю, защото имам лош кел по главата отвърнал момъкът.

Тогава царят пратил да повикат готвача, нахокал го и го попитал как е можал да вземе на служба в готварницата такова момче. И заповядал веднага да го изгони.

Ала готвачът се съжалил и го разменил с градинарчето.

Сега царският син трябало да сади цветя в градината и да ги полива, да върти мотиката и лопатата, да работи на студен вятър и влошо време.

Веднъж през лятото работел сам в градината. Денят бил толкова горещ, че царският син си свалил шапката, за да се поразхлади. Но щом слънцето огряло косите му, те засияли така, че отразените лъчи заиграли в спалнята на царкинята и тя станала да види какво е това. Съгледала момчето и му подвикнала:

— Хей, момче, донеси ми китка цветя!

Сложил той бързо шапката на главата си, набрал полски цветя и ги вързал на китка. Като се качвал по стълбата, срешил го градинарят и рекъл:

— Как можеш да носиш на царкинята китка от такива прости цветя? Набери веднага други, но подири най-хубавите и най-редките!

— О, не — отвърнало момчето, — дивите ухаят по-силно и ще ѝ харесат повече.

Като влязъл в стаята, царкинята рекла:

— Свали си шапката, неприлично е да стоиш с шапка на главата пред мене!

Той пак отговорил:

— Не бива, защото главата ми е покрита с кел.

Протегнала тя тогава ръка, свалила шапката от главата му и златните коси се разсипали по рамената му — за радост на окото. Той понечил да побегне, но тя го хванала за ръката и му дала шепа жълтици.

Отишъл си той, но нехаел за жълтиците. Дал ги на градинаря и рекъл:

— Подарявам тия жълтици на децата ти да си играят с тях.

На другия ден царкинята пак му наредила да ѝ донесе китка полски цветя и когато той дошъл, веднага посегнала да свали шапката му, но той я хванал здраво с две ръце. Дала му царкинята пак шепа жълтици, но той не искал да ги задържа за себе си, а ги дал на градинаря да си играят децата му.

На третия ден се случило същото: царкинята не успяла да му дръпне шапката, но и той не склонил да вземе жълтиците.

Не след дълго над страната надвиснала опасност от война. Съbral царят войската си, но не знаел дали ще устои срещу неприятеля, който го превъзхождал и имал много по-голяма войска.

Тогава младият градинар рекъл:

— Аз съм вече голям и искам да отида на война, дайте ми кон!

Другите се изсмели и рекли:

— Като заминем, избери си кон. Ние ще оставим някой от конете в конюшнята.

След като заминали, той отишъл в конюшнята и извел коня на светло: бил хром с единния крак и куцал. Въпреки това момъкът го яхнал и се запътил към тъмната гора. Като стигнал до гората, викнал три пъти:

— Железни Ханс!

Викал тъй силно, че гората закънтяла. Явил се веднага дивият човек и попитал:

— Какво искаш?

— Искам един як кон, за да отида на война.

— Ще ти дам и кон, и нещо повече.

Върнал се дивият човек в гората и след малко един коняр довел на момъка жребец, който пръхтял силно и скачал необуздано. Подире му вървяла голяма войска; войниците носели железни доспехи и мечовете им святкали на слънцето.

Предал момъкът куция кон на коняря, метнал се на другия и повел войската. Като наблизили бойното поле, видял, че голяма част от царските войници са избити, а останалите живи се готвят да отстъпят. В този миг момъкът се понесъл напред с желязната си войска, налетял като буря на враговете и поразил всеки, който се изпречвал пред него. Враговете ударили на бяг, но момъкът бил неотстъпно по петите им и не престанал да се бие, докато не паднал последният неприятелски войник. Но вместо после да се върне при царя, той по обиколни пътища завел войската си пак в гората и извикал Железния Ханс.

— Какво искаш? — попитал дивият човек.

— Вземи си жребеца и войската и ми върни куция кон.

Както поискал, така и станало: яхнал той куция си кон и поел назад.

Когато царят се завърнал в двореца, насреща му дошла царкинята и му честитила победата.

Не аз изтръгнах победата — — рекъл ѝ царят, — — а един непознат рицар, който ми се притече на помощ с войската си.

Царкинята попитала кой бил този рицар, но сам царят не знаел и отвърнал:

— Той се увлече да преследва неприяителя и аз не го видях вече.

Отишла тогава царкинята при градинара и го попитала какво прави помощникът му. Изсмял се градинарят и рекъл:

— Току-що се върна на куция кон. Другите почнаха да му се подиграват и да викат: „Дойде си нашият куцльо“. Питаха го също: „Зад коя драка лежа и спа, докато трая битката?“ Но той отвърна: „Бих се с всички сили и без мене щяхте лошо да си изпатите!“ Тогава те се разсмяха още по-силно.

По-късно царят рекъл на дъщеря си:

— Ще устроя голямо празненство, което ще трае три дни, и ти ще хвърлиш една златна ябълка. Може би ще дойде и непознатия рицар.

Като известили за празненството, момъкът отишъл в гората и повикал Железния Ханс.

— Какво искаш? — попитал дивият човек.

— Да уловя златната ябълка, която ще хвърли царкинята.

— Добре, смятай, че си я уловил вече. — отвърнал Железният Ханс. — Освен това ще ти дам червена ризница и ще яхнеш горд аlest жребец.

Като настъпил уреченият ден, момъкът долетял на коня, смесил се с рицарите и никой не го познал. Царкинята излязла напред и хвърлила златната ябълка сред рицарите. Уловил я той, смущил веднага коня си и изчезнал.

На втория ден Железният Ханс му дал бяла ризница и бял кон. Уловил момъкът пак ябълката, но не останал нито миг по-дълго там, а препуснал с коня и се загубил от очите на всички.

Разсърдил се царят и рекъл:

— Това не е редно! Той е длъжен да се яви пред мене и да назове името си.

Дал заповед, ако рицарят, който улови ябълката, пак побегне, да го преследват и ако не се върне доброволно, да го пронижат с копията

си.

На третия ден Железният Ханс дал на момъкта черна ризница и вран жребец. Момъкът пак уловил ябълката. Но когато смущил коня и препуснал, царските хора се понесли подире му и един от тях дошъл толкова близко до него, че с върха на меча си го ранил в единия крак. Момъкът все пак успял да се отскубне от преследвачите си. Но конят му подскочил тъй високо, че шлемът паднал от главата на конника и тогава преследвачите видели, че косите му са златни. Върнали се и доловили на царя всичко.

На другия ден царкинята попитала градинаря къде е помощникът му.

— Работи в градината. Този чудак също присъствувал на празненството и се върна чак снощи. Показа на децата ми три златни ябълки, които бил спечелил там.

Царят заповядал да го повикат и той се явил, но пак с шапка на главата. Тогава царкинята отишла при него, свалила шапката и златните му коси се разсипали по раменете. И сега той бил толкова хубав, че всички се възхитили.

— Ти ли си рицарят, който идваеше всеки ден на празненството, като всеки път носеше доспехи в друг цвят, и който улови трите златни ябълки? — попитал царят.

— Да, аз — отвърнал момъкът, ето и ябълките! — Извадил ябълките от джоба си и ги подал на царя. — — Ако искаш повече доказателства, можеш да видиш раната, която ми нанесоха твоите хора, когато ме преследваха. Но аз съм също рицарят, който ти помогна да победиш неприяителя.

— Виждам, че ти дължа благодарност — рекъл царят. — — Мога ли да ти се отплатя с нещо?

— Да можеш — отговорил момъкът. — Дай ми дъщеря си за жена!

Засмяла се девойката и вметнала: Този човек не се спира пред нищо.

Отишла при него и го целунала.

На сватбата дошли баща му и майка му и много се зарадвали, защото отдавна били загубили всяка надежда, че някога ще видят пак сина си.

Но като седнали около сватбената трапеза, музиката внезапно замъкнала, вратите се разтворили и в залата влязъл някакъв горд цар с голяма свита. Запътил се право към жениха, прегърнал го и рекъл:

— Аз съм Железният Ханс. Една вещица ме беше превърнала в див човек, но ти разтури магията. Всички съкровища, които притежавам, ще станат твои.

ХЕНЗЕЛ И ГРЕТЕЛ

Живял беден дървар с жена си и двете си деца, момченцето се казвало Хензел, а момиченцето Гретел. Той не изкарвал много за прехраната на семейството и когато веднъж в страната станала голяма скъпотия, не можел вече да припечелва дори за насьщния хляб. Като си легнал една вечер, мислите и грижите не му дали да заспи. Непрекъснато се въртял в леглото, пъшкал и накрая рекъл на жена си:

— Какво ще стане с нас? Как ще изхраним клетите си деца, като нямаме вече нищо за нас самите?

Нуждата направила коравосърдечна жената, тя не виждала никакво спасение, та отвърнала:

— Знаеш ли какво, мъжо? Рано-рано ще заведем децата вдън гората. Ще им накладем огън и ще дадем на всяко по един къшер хляб в ръката, после ще отидем да си гледаме работата и ще ги оставим сами. Те няма да намерят пътя, за да се върнат в къщи, и така ще се отървем от тях.

— Не, жено — рекъл мъжът, — не мога да сторя това. Как ще ми даде сърце да оставя децата си сами в гората? Та дивите зверове скоро ще ги намерят и ще ги разкъсат!

— Колко си глупав! — рекла тя. — Тогава и четиридесета ще измрем от глад и на тебе не остава нищо друго, освен да пригответ дъските за ковчезите.

И не го оставила на мира, докато накрая не се съгласил.

— Но все пак жал ми е за клетите деца — рекъл мъжът.

Двете деца също не могли да заспят от глад и чули какво рекла мащехата на бащата. Гретел заплакала с горчиви сълзи и рекла на Хензел:

— Свършено е вече с нас.

— Мълчи, Гретел — отвърнал Хензел, — не се тревожи, аз ще измисля нещо.

И щом старите заспали, той станал, облякъл палтенцето си, отворил вратата и се измъкнал навън. Месечината греела много ярко и

белите камъчета, насыпани пред къщата, лъщели като парици. Хензел се навел и напълнил с камъчета джобовете си. После пак се приbral вътре и рекъл на Гретел:

— Успокой се, мила сестрице, заспи и нямай грижа за нищо.

И сам се мушнал отново в леглото си.

В зори, още преди изгрев слънце, влязла жената и събудила двете деца.

— Ставайте, ленивци! Ще вървим в гората за дърва. — После дала на всяко по къшет хляб и рекла:

— Това ви е за обяд. Ако го изядете по-рано, друго няма да видите.

Гретел мушнала двата къшета под престиликата си, защото джобовете на Хензел били пълни с камъчета. После всички заедно тръгнали за гората.

Като вървели малко, Хензел се спрял и погледнал назад към къщата. Той направил това на няколко пъти. Накрая баща му рекъл:

— Хензел, какво току се спираш и гледаш назад? Внимавай, гледай в краката си.

— Ох, татко — отвърнал Хензел, — гледам бялото котенце, качило се е на покрива да ми каже сбогом.

Жената рекла:

— Глупако, това там не е твоето котенце, а утринното слънце, което е огряло вече комина.

Ала Хензел не гледал котенцето, ами всеки път изваждал от джоба си по едно от лъскавите камъчета и го пускал на пътя.

Като стигнали на сред гората, бащата рекъл:

— Хайде, деца, съберете дръвца да ви наклада огън, та да не ви е студено.

Хензел и Гретел събрали вършинак и натрупали цяла малка планина. Запалили вършинака, лумнал доста висок пламък и жената рекла:

— Деца, легнете сега край огъня и си починете, ние ще отидем да насечем дърва. Като свършим, ще дойдем да ви вземем.

Хензел и Гретел седнали край огъня и като станало пладне, всяко изяло къшет хляб. И понеже чували ударите на брадвата, мислели, че баща им е наблизко. Но това не било брадва, а отсечен клон, който

башата вързал на едно изсъхнало дърво, за да го люшка и блъска вятыра.

Седели така дълго време, очите им натежали от умора и двамата заспали дълбоко, а когато най-сетне се събудили, било тъмна нощ.

Гретел се разплакала и рекла:

— Как ще излезем сега от гората?

Но Хензел я успокоил:

— Почакай малко! Месечината скоро ще изгрее и тогава лесно ще намерим пътя.

И щом пълната месечина изгряла, Хензел уловил сестричето си за ръка и тръгнал по дирята от камъчета, които лъщели като току-що насечени парици и им показвали пътя. Вървели децата цяла нощ и призори стигнали до бащината къща. Похлопали на вратата, майката отворила и като видяла, че вън стоят Хензел и Гретел, рекла:

— Лоши деца, защо спахте толкова дълго в гората?

— Помислихме, че не искате да се приберете.

Ала башата се зарадвал, защото му било много тежко на сърцето, че ги оставил сам-самички в гората.

Не минало дълго време, немотията пак ги притиснала и децата чули една нощ, че в леглото мащехата рекла на башата:

— Пак изядохме всичко, имаме още половин хляб и после песента ни ще бъде изпята. Трябва да махнем децата, ще ги заведем по-навътре в гората, та да не могат вече да намерят пътя. Няма друго спасение за нас.

Дожаляло много на башата и той рекъл:

— По-добре ще бъде да разделим и последния залък с децата си.

Но жената не слушала какво говори той, хокала го и му натяквала. А който се е хванал на хорото, трябва да играе докрай — тъй като отстъпил веднъж, башата трябвало да отстъпи и той път.

Децата били още будни и чули разговора. И щом родителите заспали, Хензел пак станал, искал да излезе навън и да събере камъчета като миналия път, но майката била заключила вратата и Хензел не можел да излезе. Но успокоил сестричето си, като рекъл:

— Не плачи, Гретел, и спи спокойно, аз ще измисля нещо.

Рано сутринта, жената влязла при децата и ги накарала да станат. Дала им пак по къшет хляб, но той сега бил по-малък, отколкото

миналия път. Като тръгнали за гората, Хензел го наронил в джоба си, после взел да се спира често и да пуска по една троха на земята.

— Хензел, какво току се спираш и гледаш назад? — попитал бащата. — Върви си из пътя!

— Гледам гълъбчето си, кацнало е на покрива да ми каже сбогом — отвърнал Хензел.

— Глупако — рекла мащехата, — това там не е твоето гълъбче, а утринното слънце, което е огряло вече комина.

Но Хензел лека-полека пуснал всички трохи по пътя.

Майката завела децата още по-навътре в гората, дето кракът им никога не бил стъпвал. Пак наклали голям огън и тя им рекла:

— Деца, седнете тук и ако сте уморени, можете да поспите малко. Ние ще отидем да насечем дърва и щом свършим довечера, ще дойдем да ви вземем.

Като станало пладне, Гретел поделила хляба си с Хензел, който изронил своя къшай по пътя. После заспали и вечерта минала, но никой не дошъл при клетите деца. Те се събудили посред нощ в тъмнината, но Хензел успокоил сестричето си:

— Гретел, почакай да изгрее месечината. Ще видим тогава трохите, които пръснах, те ще ни покажат пътя за дома.

Изгряла месечината и те тръгнали да дирят трохите, но не намерили нито една, защото хилядите птици, които летят в гората и над полето, били ги изкълвали. Хензел рекъл на Гретел:

— Все никак ще намерим пътя. — Но не го намерили.

Вървели цялата нощ и на другия ден от сутринта до вечерта, но не могли да излязат от гората, пък и много огладнели, защото изяли само няколко ягоди, които намерили в тревата. И тъй като били толкова уморени, че нозете им не ги държали вече, легнали под едно дърво и заспали.

Дошло третото утро, откак били напуснали бащината къща. Тръгнали пак, но навлизали все по-навътре в гората и ако скоро не им дойделя помощ, щели да загинат от глад и жажда.

Като станало пладне, видели на един клон хубава снежнобяла птичка, която пеела тъй сладко, че те се спрели да послушат. Скоро птичката свършила песента си, разперила крилца и литнала пред децата. Те тръгнали подире ѝ и стигнали до една къщичка, а птичката кацнала на покрива. Като се приближили съвсем, децата видели, че

къщичката е направена от хляб и покрита с козунак, а прозорците са от чиста захар. Хензел рекъл:

— Сега можем да се наядем здравата. Аз ще изям едно късче от покрива, а ти, Гретел, хапни от сладкия прозорец.

Хензел протегнал ръце нагоре и си отчупил малко от покрива да опита вкуса му, а Гретел застанала пред стъклата и почнала да хрупа от тях. В същия миг от стаята се обадил тънък глас:

— Кой от къщичката хрупа? Аз ръцете му ще счупя.

Децата отвърнали:

— Никой, никой! Силен вятър къщичката поразклати. — И продължили спокойно да ядат. Хензел, на когото покривът много се усладил, си отчупил голям къс, а Гретел избила цяло кръгло прозоречно стъкло, седнала на тревата и го изхрускала.

Изведнъж вратата се отворила и от къщичката се измъкнала една стара, много стара жена, която се подпирала на патерица. Хензел и Гретел тъй се изплашили, че изпуснали, каквото държали. Старицата пък заклатила глава и рекла:

— Ай, кой ви доведе тука, мили деца? Влезте и останете, никой няма да ви стори зло.

Уловила ги за ръце и ги завела в къщичката си. Сладко ги нагостила, дала им мляко и палачинки със захар, ябълки и орехи. После им нагласила две хубави легла с бели завивки, Хензел и Гретел си легнали в тях и им се сторило, че се намират в облаци.

Но старицата само се престорила на гостоприемна, а в действителност била зла вещица, която дебнела децата и направила хлебната къща само за да ги примами. Когато Хензел и Гретел наблизили къщичката, вещицата се изсмяла злобно и рекла подигравателно: Пипнах ги, няма да ми избягат.

Рано-рано сутринта, преди още децата да се събудят, тя станала и като видяла как двете деца с пълни, румени бузки спят спокойно, измърморила под нос:

— Ще ми се усладят, като ги изям.

Сграбчила Хензел със съсухрената си ръка, завела го в една малка кошара и затворила вратата ѝ с решетка. Той пищял, та се късал, но нищо не му помогнало.

После отишла при Гретел, раздрусила я, за да я събуди, и викнала:

— Ставай, мързелано, донеси вода и сготви нещо хубаво на братчето си. Затворила съм го в кошарата да се угои. Щом се угои, ще го изям.

Гретел заплакала горчиво, но всичко било напусто — трябвало да направи, каквото й наредила злата вещица.

Почнали да готвят най-вкусните гозби за клетия Хензел, а Гретел трябвало да се задоволява с остатъците. Старицата се дотъряла всяка заран до кошарата и викала:

— Хензел, подай пръстче да видя дали скоро ще се угоиш!

Но Хензел й подавал едно кокалче и старицата, чиито очи били помътнили, та не виждала, мислела, че пипа пръстите на Хензел, и се чудела защо още не се уоява. Като минал един месец и Хензел си оставал все така мършав, тя загубила търпение и решила да не чака по-дълго.

— Хей, Гретел — викнала тя на момичето, — поразмърдай се и донеси вода. Утре ще заколя Хензел, все едно дали се е угоил или е останал мършав, и ще го сготвя.

Ах, как плакало клетото сестриче, като носело водата, и как се търкаляли сълзите по страните му!

От никъде не иде помощ викнало то. По-добре да бяха ни изяли дивите зверове в гората, щяхме поне да умрем заедно!

— Стига си хленчила — рекла старицата, — нищо няма да ти помогне.

Рано сутринта Гретел излязла да окачи котела с водата над огнището и да накладе огън.

— Първо ще опечем хляба — рекла старицата, — аз напалих вече пещта и замесих тестото.

Избутала тя клетата Гретел навън до пещта, от която вече избивали пламъци, и рекла:

— Пъхни се вътре и виж дали е добре напалена, та да метнем хляба.

Наумила си била, щом Гретел влезе в пещта, да затвори вратичката, та момичето да се опече. Вещицата искала да изяде и нея. Но Гретел разбрала какво искала да стори вещицата и рекла:

— Не зная как да постъпя, как да вляза вътре?

— Глупава си като гъска — рекла старицата. — Отворът е толкова широк, че и аз бих могла да вляза, виж!

Дотътрила се до пещта и пъхнала главата си в отвора. В същия миг Гретел я бълснала тъй силно, че тя влетяла вътре, а Гретел бързо затворила желязната вратичка и спуснала резето. Ех, като заревала вещицата, да ти настръхнат косите! Но Гретел побягнала оттам и зата вешница изгоряла.

А Гретел се завтекла право при Хензел, отворила кошарата и викнала:

— Хензел, спасени сме, старата вещица умря!

Хензел изхвръкнал като птиче из клетката, когато му отворят вратичката. Колко се радвали, колко се прегръщали, колко скачали и се целували! И тъй като нямало вече от какво да се страхуват, влезли в къщичката на вещицата, дето във всеки ъгъл имало ракли с бисери и драгоценни камъни.

— Тези са по-хубави от нашите камъчета — рекъл Хензел и натуриял в джобовете си толкова, колкото се побрали.

И Гретел викнала:

— Ще взема и аз малко да занеса у дома — и напълнила престилчицата си.

— А сега да вървим — рекъл Хензел, — да напуснем омагьосаната гора.

Вървели няколко часа и стигнали до една широка река.

— Не ще можем да минем на другия бряг, не виждам никакъв мост — рекъл Хензел.

— Лодка също няма — добавила Гретел, — но там плува една бяла патица. Ако я помоля, тя сигурно ще ни помогне да минем отвъд.

И викнала:

— Пате, пате, бяло пате, молим ти се аз и бате: на гърба си як вземи ни, та реката да преминем.

Дошла патицата, яхнал я Хензел и рекъл на сестричето си да седне до него. Но Гретел отвърнала:

— Не, ще бъде много тежко на патето. Нека ни пренесе един по един.

Патето така и направило. А като се намерили отвъд и повървели малко, гората почнала да им се струва все по-позната и накрая съзрели отдалеко бащината си къща. Тогава се затичали, втурнали се в стаята и запрегръщали баща си и майка си. Мъжът и жената не видели бял ден, откак оставили децата си в гората. Гретел изтърсила престилчицата си,

та бисерите и драгоценните камъни се затъркаляли из стаята, а Хензел вадел от джобовете си шепа след шепа скъпоценности. Дошъл краят на всичките им грижи и те заживели много радостно.

ОБУЩАРЯТ И ДЖУДЖЕТАТА

Един обущар обеднял не по своя вина толкова много, че най-setne не му останало нищо друго освен малко кожа, колкото за едни обувки. Скроил той вечерта обувките, които смятал да почне на заранта, и понеже имал чиста съвест, легнал си спокойно и заспал. На заранта, като рекъл да седне на работа, видял обущата съвсем готови на масата. Той се учудил и не знаел какво да мисли. Взел обувките в ръка, за да ги разгледа по-отблизо. Те били тъй чисто изработени, че нямало ни един погрешен бод — сякаш били работа на истински майстор. След малко влязъл един купувач. И понеже обувките много му се понравили, платил повече от обикновено, та обущарят можал да си купи с парите кожа за два чифта обувки. Скроил ги той вечерта и смятал на следната заран с пресни сили да се залови за работа, но не станало нужда от това: когато станал, те били вече готови. Не се забавили и купувачите, които му дали толкова пари, че можал да си купи кожа за четири чифта обувки. На заранта намерил и четирите чифта готови. И така продължавало непрекъснато: каквото скроявал вечерта, на заранта бивало изработено. Скоро той си имал един хубав приход и накрая станал богат човек.

Една вечер, след като накроил кожата, той рекъл на жена си, преди да си легнат:

— Какво ли ще бъде, ако бдим тая нощ, за да видим коя ръка ни помага толкова много?

Жената се съгласила и запалила една свещ. След това те се скрили в ъгъла зад окочените дрехи и заспахали. Когато станало полунощ, дошли две малки, голи, мили човечета, седнали на обущарската маса, взели всичко, нарязано за работа, и започнали тъй сръчно и бързо да дупчат, да шият и чукат с пръстчетата си, че обущарят, смяян, не можел да си откъсне очите от тях. Те не спирали, докато всичко не било свършено и сложено готово на масата; след това бързо побягнали. На другата заран жената рекла:

— Малките човечета ни направиха богати, ще трябва да им се отблагодарим за това. Те ходят голи, нямат нищо на гърба си и мръзнат. Знаеш ли какво? Аз ще им ушия ризки, палтенца, елечета и гащички и ще уплета на всяко по един чифт чорапи, ти пък направи на всяко по едни обувчици.

Мъжът отвърнал:

— Напълно съм съгласен.

И вечерта, след като всичко било готово, те наслагали подаръците вместо накроена кожа на масата и се скрили, за да видят какво ще правят човечетата. В полунощ те доприпкали и веднага поискали да се заловят за работа. Ала като намерили вместо нарязана кожа гиздавите дрешки, отначало се учудили, а после много се зарадвали. Те се облекли бързо, почнали да гладят хубавите дрехи на снагите си и да пеят:

— Нали сме сръчни обущари, получихме чудесни дари!

После заскачали, затичали и заиграли по столове и маси. Най-сетне излезли, играйки, из вратата. От нея нощ те не се върнали вече, но на обущаря вървяло все на добро и до края на живота си той сполучвал във всичко, което започвал.

БАРАБАНЧИКЪТ

Една вечер един млад барабанчик, като вървял сам през полето, стигнал до едно езеро. На брега на езерото имало три парчета бяло платно.

— Брей, че тънко платно! — рекъл той и пъхнал едното парче в джоба си.

Отишъл си след това в къщи, забравил за намереното и си легнал. Ала тъкмо почнал да се унася в сън, счуло му се, че някой вика името му. Вслушал се иоловил един тих глас, който го зовял:

— Барабанчико, барабанчико, събуди се!

Той не можел нищо да види, тъй като било тъмна нощ, но му се сторило, че някой снове назад-напред край леглото.

— Хей, какво искаш? — попитал той.

— Върни ми — отговорил гласът — ризката, която ми взе снощи при езерото.

— Ще ти я върна — рекъл барабанчикът, — ако ми кажеш кой си.

— Ах — отвърнал гласът, — аз съм дъщеря на един силен цар, ала попаднах под властта на една магьосница, та съм принудена да живея в стъклена планина. Всеки ден трябва да се къпя с двете си сестри в езерото, но без ризката си не мога да отлетя. Моите сестри си отидоха, а аз бях принудена да остана. Моля ти се, върни ми ризката.

— Успокой се, клето дете — рекъл барабанчикът. — На драго сърце ще ти я върна.

Извадил той ризката от джоба си и я подал в тъмнината. Тя бързо я сграбчила и понечила да си тръгне.

— Почакай един миг — рекъл той, — може би ще мога да ти помогна.

— Можеш да ми помогнеш само ако се изкачиш на стъклена планина и ме освободиш от властта на магьосницата. Но ти не можеш да стигнеш до стъклена планина, пък дори и да дойдеш до нея, не можеш се изкачи при мене.

— Каквото искам, мога да го направя — рекъл барабанчикът. — Жал ми е за тебе и от нищо не ще се уплаша. Само че не зная пътя, който води към стъклена планина.

— Пътят минава през голямата гора, в която живеят човекоядците — отговорила тя, — повече не бива да ти казвам.

След това той чул как тя прошумяла и отлетяла. Щом се пукнала зората, барабанчикът станал, препасал барабана си, тръгнал без страх и влязъл право в гората. Като повървял малко и не видял никакъв великан, той си рекъл: „Трябва да ги събудя тия сънливци“, па дръпнал барабана отпреде си и му теглил такова биене, че птиците изхвръкнали с писък из дърветата. След малко се надигнал и един великан, който спял в тревата — голям колкото ела.

— Ей ти там, дребосъче — извикал му той, — какво си се раздумкал тука, та ми развали най-сладкия сън?

— Барабаня — отговорил барабанчикът, — защото след мен идват много хиляди бойци. Да знаят накъде е пътят.

— Та какво ще правят те в моята гора? — попитал великанът.

— Искат да ти светят маслото и да очистят гората от едно такова чудовище, каквото си ти.

— Охо — рекъл великанът, — като мравки ще ви стъпча!

— Мислиш ли, че можеш им направи нещо? — рекъл барабанчикът. — Като се наведеш да уловиш някого, той ще припне и ще се скрие. Ала щом легнеш и заспиш, те ще излязат из храстите и ще започнат да се катерят по тебе. Всеки има запъхнат на пояса си по един чук от стомана: с тия чукове ще ти разбият черепа.

Великанът се поначумерил и си рекъл: „Ако се заловя с тоя лукав народ, работата може да свърши зле за мене. С вълци и мечки лесно се оправям, ала от тия червеи не мога да се браня.“

— Слушай, дребосъче — рекъл той, — иди си, обещавам ти, че занапред ще оставя на мира и тебе, и другарите ти, а пък ако имаш още някакво желание, кажи ми го — искам да ти направя някое добро.

— Ти имаш дълги крака — рекъл барабанчикът — и можеш да тичаш по-бързо от мене. Занеси ме на стъклена планина и аз ще дам на войските си знак да се върнат и да те оставят засега на мира.

— Ела, червейче — рекъл великанът. — Седни на рамото ми, ще те занеса, дето искаш.

Дигнал го великанът, а барабанчикът започнал отвисоко да бие барабана — за свое удоволствие.

„Това навярно е знакът, че другият народ трябва да се върне назад“ — мислел си великанът.

Като повървели малко, на пътя им се появил втори великан, който взел барабанчика от първия и го запъхнал в петлицата на дрехата си. Барабанчикът докопал копчето, което било голямо колкото паница, хванал се здраво за него и весело загледал наоколо си. Стигнали след това трети великан, който го взел от петлицата и го турил на полата на шапката си. Там барабанчикът се разхождал назад-напред и гледал над върховете на дърветата, а като съгледал една планина в синята далечина, рекъл си: „Това ще е стъклена планина“.

И наистина тя била. Великанът направил още няколко крачки и стигнал при полите на планината, където сложил барабанчика. Барабанчикът помолил великана да го занесе на върха на стъклена планина, ала той поклатил глава, избръборил нещо в брадата си и се върнал в гората.

Застанал бедният барабанчик пред планината, която била висока колкото три планини една върху друга, а била и гладка като огледало. Гледал той и не можел да измисли как да се изкачи. Започнал да се катери по склона, но все се плъзгал и се връщал долу.

„Де да бях сега птица!“ — помислил си той, ала какво можело да му помогне желанието? Крила все пак не му израсли. Докато стоял тъй и не знаел как да си помогне, съгледал недалеко двама мъже, които се препирали здравата за нещо. Отишъл при тях и разbral, че не можели да се спогодят за едно седло, което стояло на земята и което всеки искал да вземе за себе си.

— Ех, че сте глупци — рекъл той, — карате се за седлото, а пък нямате кон за него.

— Седлото струва да се препира човек за него — отговорил единият от мъжете. — Който седне на него и пожелае да бъде занесен някъде, било то и накрай света, ще се намери там в същия миг, в който е изказал желанието си. Седлото е на двама ни, мой ред е сега да го язда, ала другият не ми дава.

— Аз ще реша препирнята ви — рекъл барабанчикът, отдалечил се малко и побил една бяла пръчка в земята. Върнал се след това и рекъл:

— Тичайте сега към целта: който пръв стигне там, той ще язди по-напред.

Хукнали двамата, но щом се отдалечили на няколко крачки, барабанчикът се метнал на седлото, пожелал да бъде на стъклената планина и додето мигне — намерил се там. На билото на планината имало равнина, сред която се издигала стара каменна къща; пред къщата имало голямо рибно езеро, а зад нея — гъста гора. Не се виждали ни хора, ни животни. Всичко било тихо, само вятърът шумял в дърветата и облаците плували съвсем близко над главата на барабанчика. Той отишъл до вратата и почукал. Щом чукнал трети път, една баба с мургаво лице и червени очи отворила вратата. Тя имала очила на дългия си нос. Изгледала го остро и го попитала какво иска.

— Подслон, храна и легло — отговорил барабанчикът.

— Ще ги имаш — рекла бабата, — ако извършиш в замяна три работи.

— Защо не — отговорил той, — аз не се плаша от никоя работа, ако ще да е и най-тежката.

Бабата го пуснala вътре, дала му ядене и хубаво легло за през нощта. На сутринта, след като се бил наспал, бабата извадила от костеливия си пръст един напръстник, подала го на барабанчика и рекла:

— Хайде сега на работа. Иди изпразни езерото с тоя напръстник. Ала преди да настъпи нощта, ти трябва да си го изпразнил и да си събрали и наредил една до друга според вида и големината им всичките риби от езерото.

— Тази работа е малко чудновата — рекъл барабанчикът, ала отишъл при езерото и започнал да черпи водата. Черпил той цялата заран, но какво може да направи човек с един напръстник, па ако ще и хиляда години да черпи? Като станало пладне, той си рекъл: „Всичко е напразно и все едно е дали работя или не“. Спрял и седнал. Тогава от къщичката дошло едно момиче, сложило му една кошница с ядене и рекло:

— Много тъжен изглеждаш. Какво ти е?

Той го погледнал и видял, че е чудно хубаво.

— Ax — рекъл той, — аз не мога да изпълня още първата работа, а какво ще стане с другите? Тръгнах да търся една царска дъщеря, която живеела тук, ала не я намерих. Ще продължа пътя си.

— Остани тук — рекло момичето. — Аз ще ти помогна. Ти си уморен, сложи глава в ската ми и си поспи. Когато се събудиш, работата ще бъде свършена.

Барабанчикът не чакал да го канят втори път. А щом затворил очи, тя завъртяла един чудотворен пръстен и рекла: „Горе вода, навън риби“. Веднага водата се издигнала нагоре като бяла мъгла и отминала заедно с другите облаци, а рибите запляскали, изскочили на брега и налягали една до друга според големината и вида си. Като се събудил, барабанчикът учуден видял, че всичко е изпълнено. А момичето рекло:

— Една от рибите не лежи при другите като нея, ами настрани. Когато бабата дойде довечера и види, че всичко, което е искала, е извършено, ще те попита: „Защо е сама тая риба?“ Тогава ти хвърли рибата в лицето й и речи: „Тя е за тебе, стара вещище!“

Дошла вечерта и бабата като го попитала за рибата, той я хвърлил в лицето й. Тя се престорила, че не забелязва нищо и премълчала, ала го изгледала със злобни очи. На другата сутрин рекла:

— Вчера се отърва с много лека работа, трябва да ти дам по-тежка. Днес ще трябва да изсечеш цялата гора, да нацепиш дървата и да ги струпаши на кладници. И всичко трябва да бъде готово до довечера.

Тя му дала един топор, един чук и два клина. Но топорът бил от олово, а чукът и клиновете от тенекия. Едва почнал да сече и топорът му се извил, а чукът и клиновете се смачкали. Той не знаел как да си помогне в тая беда, ала на обед дошло пак момичето с яденето и го утешило:

— Сложи глава в ската ми и си поспи — рекла тя. — Когато се събудиш, работата ще бъде свършена.

Тя завъртяла своя чудотворен пръстен и в същия миг цялата гора се повалила с трясък, дървата се нацепили от само себе си и се наредили на кладници, сякаш невидими великани извършили работата. Когато той се събудил, момичето рекло:

— Виж, дървата са нацепени и натрупани. Останал е само един клон. Като дойде довечера бабата и попита защо е настрани тоя клон, удари я с него и кажи: „Той е за тебе, вещице!“

Старата дошла.

— Видиш ли — рекла тя — колко лека беше работата. Ала за кого лежи тоя клон там?

— За тебе, вещице! — отговорил той и я ударил с него.

Но тя се направила, че нищо не е усетила, подсмихнала се и рекла:

— Утре на ранина трябва да струпаши всички дърва на един куп и да ги запалиш и изгориш.

Станал той, още щом се пукнала зората, и почнал да пренася дървата, ала може ли човек сам-самичък да събере накуп цяла гора? Работата никак не споряла. Ала момичето не го изоставило в бедата: донесло му то на обед яденето и той, след като се нахранил, сложил глава в скута й и заспал. Когато се събудил, всичките дърва горели с грамаден пламък, който издигал езиците си чак до небето.

— Чуй ме — рекло момичето, — когато дойде вещицата, ще те накара да изпълниш разни нейни поръчки. Правиш ли без страх, каквото тя иска, нищо не може да ти стори, ала изплашиш ли се, огънят ще те грабне и ще те погълне. Накрая, след като си извършил всичко, грабни я с две ръце и я хвърли в средата на огъня.

Отишло си момичето, а не след дълго дошла тихичко бабата.

— Уха, студено ми е — рекла тя, — ала тоя огън гори здравата, ще сгрее старите ми кокали, ще ми стане хубаво. Но хе там има един пън, който не ще да гори, я го извади. Направиш ли и това, свободен си и можеш да отидеш, където щеш. Само побързай.

Барабанчикът не му мислил много, а скочил сред пламъците; ала те нищо не му сторили. Дори косите му не опърлили. Той извадил пъна и го турил настрана. Но щом се допряло до земята, дървото се преобразило и пред барабанчика застанало хубавото момиче, което му помагало в бедите. По копринените, лъскави като злато дрехи, с които то било облечено, той разбрал, че това е царската дъщеря. Но бабата се усмихнала злобно и рекла:

— Ти мислиш, че си я вече избавил, ала тя не е още твоя.

Тя понечила да се хвърли върху момичето и да го отведе, но той я сграбил с две ръце, дигнал я високо и я хвърлил в голямата уста на пламъците, които се сключили над нея, сякаш се радвали, че погълнат една вещица. Тогава царкинята погледнала барабанчика и като видяла, че е хубав момък и си спомнила как изложил на опасност живота си, за да я спаси, подала му ръката си и рекла:

— Ти се реши на всичко заради мене, ала и аз ще сторя всичко за тебе. Обещаеш ли да ми бъдеш верен, ще станеш мой съпруг. Ще

имаме всичко — доста е онова, което вещицата е събрала тук.

Тя го завела в къщата. Там имало ковчези и ракли, пълни със скъпоценности. Те оставили златото и среброто и взели само безценните камъни. Не искали да стоят вече на стъклена планина и той ѝ рекъл:

— Седни при мене на седлото и ние ще полетим надолу като птици.

— Не ми се харесва това старо седло, — рекла тя. — Стига само да завъртя мята чудотворен пръстен и ще се намерим у дома.

— Бива — отговорил барабанчикът, — хайде пожелай да се намерим пред градските порти.

В един миг те били там и барабанчикът рекъл:

— Искам да ида най-напред да се обадя на моите родители. Чакай ме тука в полето, скоро ще се върна.

— Ах — рекла царкинята, — моля ти се, пази се да не целунеш родителите си по дясната буза, защото ще забравиш всичко и аз ще остана изоставена и сама тук на полето.

— Как мога да те забравя? — рекъл той и стиснал ръката ѝ, като обещал скоро да се върне.

Когато влязъл в бащината си къща, не могли да го познаят кой е — толкова много се бил променил, защото трите дни, които прекарал в стъклена планина, били три дълги години. Тогава той се обадил кой е, родителите му се зарадвали и се хвърлили да го прегръщат. Сърцето му било така развълнувано, че той забравил думите на момичето и ги целунал по двете бузи. Ала щом ги целунал по десните бузи, всяка мисъл за царкинята изчезнала от главата му. Той изпразнил джобовете си и насипал цели шепи едри безценни камъни на масата. Родителите му просто не знаели какво да сторят с такова голямо богатство. Баща му направил един палат, заобиколен с градини, гори и ливади, сякаш някой княз щял да живее в него. А когато палатът бил готов, майката рекла:

— Намерих ти едно момиче. Сватбата ще стане след три дена.

Синът се съгласил с всичко, което родителите му пожелали.

Дълго време стояла клетата царкиня край града и чакала да се върне момъкът. Като се мръкнало, тя си рекла: „Навярно е целунал родителите си по дясната буза и ме е забравил“.

Сърцето ѝ се изпълнило с мъка и тя не пожелала да се върне в бащиния си дом, ами решила да остане в една самотна горска къщичка. Всяка вечер отивала в града и минавала край неговата къща. Той я виждал понякога, ала не я познавал вече. Най-сетне тя чула веднъж хората да казват: „Утре ще му бъде сватбата“. Тогава тя си рекла: „Ще се опитам да спечеля отново сърцето му“. Като се минал първия сватбен ден, тя завъртяла своя чудотворен пръстен и рекла:

— Една премяна, светла като слънцето!

В миг дрехите се появили пред нея и били толкова светли, сякаш били изтъкани от самите слънчеви лъчи. Като се събрали всички гости, тя влязла в гостната. Всички почнали да се чудят на хубавата премяна, а най-вече невестата; и тъй като много обичала хубавите дрехи, тя отишла при чужденката и я попитала съгласна ли е да ѝ я продаде.

— За пари не — отговорила тя. — Но ако ми позволите да прекарам първата нощ пред вратата на покоите, в които спи женихът, ще я дам.

Невестата не могла да надвие желанието си да има премяната и се съгласила, ала смесила в нощното вино на жениха един приспивателен лек, от който той заспал дълбок сън. Когато всичко утихнало, царкинята коленичила пред вратата на покоите, открехнала я и повикала:

— Момко, момко с барабана, де ти думата остана? Как забрави планината, вещицата и гората? Как забрави, как забрави таз, която ти избави? Момко, момко с барабана!

Ала всичко било напразно: барабанчикът не се събудил и като настъпило утрото, царкинята трябвало да си отиде, без да постигне целта си. На втората вечер тя завъртяла чудотворния си пръстен и рекла:

— Една премяна, сребърна като месеца!

Като се явила на празненството с новите дрехи, които били нежни като светлината на месеца, у невестата се събудило желание и тях да има. Но царкинята ѝ ги обещала при условие, че ѝ позволи да прекара и втората нощ пред вратата на покоите. В нощната тишина тя пак повикала:

— Момко, момко с барабана, де ти думата остана? Как забрави планината, вещицата и гората? Как забрави, как забрави таз, която ти избави? Момко, момко с барабана!

Ала нищо не могло да събуди барабанчика, който бил упоен от приспивното питие. Скръбна си отишла тя на утринта в горската къщичка. Но прислужниците били чули жалбата на чужденката и разказали за това на жениха; те му казали също, че той не могъл да чуе нищо, защото му били сипали приспивен лек във виното.

На третата вечер царкинята завъртяла чудотворния пръстен и рекла:

— Една премяна, блъскава като звездите!

Като се показвала на празненството с нея, невестата се омаяла от блъсъка на дрехите, които били много по-хубави от по-раншните. Тя изгаряла от желание да ги има.

— Искам ги и трябва да ги имам — рекла тя. Момичето ѝ ги дало, както и другите, но пак с условие да прекара нощта пред вратата на жениха. Ала женихът не изпил тоя път виното, което му поднесли преди лягане, ами го плиснал под леглото. И когато всичко в къщи утихнало, той чул нежен глас, който го зовял:

— Момко, момко с барабана, де ти думата остана? Как забрави планината, вещицата и гората? Как забрави, как забрави таз, която ти избави? Момко, момко с барабана!

Изведнъж спомените му възкръснали.

— Ах — извикал той, — как можах да постъпя така вероломно! Ала виновна е целувката, която в сърдечната си радост сложих на десните бузи на родителите си: тя ме зашемети.

Той скочил на крака, хванал царкинята за ръката и я завел при леглото на родителите си.

— Тази е истинската ми невеста — рекъл той, — ако се оженя за друга, ще сторя голяма неправда.

Като чули как станало всичко, родителите му се съгласили. Тогава запалили отново свещниците в гостната, донесли барабаните и тръбите, поканили приятелите и роднините да дойдат наново и отпразнували с голяма радост истинската сватба. Първата невеста получила за отплата хубавите дрехи и останала доволна.

МЪЖЛЕНЦЕ И ЖЕНИЧКА

Имало едно време едно мъжленце и една женичка. Те се били оженили неотдавна и живеели още като младоженци. Един ден мъжленцето рекло:

— Аз ще отида на нивата, женичке. Когато се върна, искам да има на трапезата малко печено, да заситя глада си, и малко прясно питие, да утоля жаждата си.

— Върви, мъжленце — рекла женичката, — върви, ще направя всичко според волята ти.

И като наближило време за обед, тя откачила една наденица от камината, турила я в един тиган, прибавила й масло и сложила тигана на огъня. Наденицата започнала да се пържи и цвърчи, а женичката стояла, държала дръжката на тигана и си мислела разни работи. Изведнъж й минало през ума: „Ами че докато наденицата се опържи, ти можеш да слезеш в избата и да наточиш питието.“ Тогава тя закрепила добре опашката на тигана, взела една канна, слязла в избата и започнала да точи бира. Бирата течала в каната, а женичката я гледала. Изведнъж й минало през ума: „Уха, кучето горе не е вързано, може да грабне наденицата от тигана и ето ти тебе работа!“ В миг тя изтичала по стълбата на избата. Ала кучето било вече налапало наденицата и я влачело подире си по земята. Женичката се спуснала подир него и доста време го гонила по полето. Но кучето било по-бързо от нея и не изпуштало наденицата, а тичало с нея през нивите. „Загубеното — загубено“, рекла женичката, па се върнала и понеже се уморила от бяг, тръгнала си полекичка, за да се разхлади. А през това време бирата продължавала да тече от бурето, защото женичката не завъртяла канелката, и когато каната се напълнила и нямало вече място в нея, тя започнала да тече в избата и не престанала, докато не се изпразнило цялото буре.

Още от стълбата женичката видяла бедата. „Главо — рекла си тя, — как ще направиш сега, та мъжлете ти да не забележи?“ Тя помислила малко и най-сетне й дошло на ум, че от последния пазар в

хамбара им останал един чувал хубаво пшеничено брашно — него намислила тя да донесе и да насипе върху бирата. Качила се в хамбара, снела чуvalа и го стоварила право върху пълната кана, която се катурнала и питието за мъжлето ѝ също се ливнало в избата. „Тъй си е и редно — рекла женичката, — дето е едното, там трябва да бъде и другото“ и пръснала брашното из цялата изба. Като свършила, много се зарадвала на умната си работа и рекла: „Виж само как чисто и уредено изглежда тука!“ Дошло си по пладне мъжлето:

— Е, жено, какво си ми приготвила?

— Ах, мъжленце — отговорила тя, — рекох да ти опържа една наденица, но додето точех бирата за нея, кучето я грабна от тигана, а пък додето тичах подир кучето, бирата изтече. Рекох си после да подсуша бирата с пшениченото брашно, па катурих и каната, но не се беспокой, избата е пак съвсем суха.

Мъжлето рекло:

— Женичке, женичке, не биваше да правиш това! Да оставиш да ти грабнат наденицата и да изтече бирата от бурето, па да разсипеш отгоре на това и бялото ни брашно!

— Ах, мъжленце, аз не знаех, че не бивало, трябваше да ми кажеш!

Мъжът си помислил: „Ако така върви работата с твоята жена, ще трябва добре да предвиждаш от по-рано.“

След някое време той съbral една хубава сумица талери, сменил ги в злато и рекъл на женичката си:

— Виждаш ли тия жълти дрънкулки, ще ги туря в едно гърне и ще ги заровя в обора под яслите, но да не си ги пипнала, иначе зле ще си патиш.

— Не, мъжленце — отговорила тя, — клетва давам, че не ще ги пипам.

И ето че веднъж, когато мъжа го нямало в селото, дошли търговци, които продавали грънци, и попитали младата жена няма ли да си купи нещо.

— Ах, мили хора — рекла женичката, — нямам пари и не мога нищо да купя, но ако ви трябват жълти дрънкулки, тогава мога да взема нещо.

— Жълти дрънкулки ли? Защо не, я дай да ги видим.

— Влезте в обора и копайте под яслите, там ще намерите жълтите дрънкулки. Аз не бива да идвам с вас.

Синковците влезли, разкопали и намерили чистото злато. Те го грабнали и избягали, като оставили грънците си в къщата на женичката. Женичката си рекла, че новите съдове все ще ѝ потрябват. Но понеже в готварницата и без туй съдовете били много, тя счупила дъната на всички гърнета и ги турила за украса по коловете на оградата около къщи. Когато мъжлето си дошло и видяло новата украса, попитало:

— Женичке, какво си направила?

— Купих ги, мъжленце, за жълтите дрънкулки, които бяха скрити под яслите, но самата аз не съм нищо пипала, грънчарите сами си ги изкопаха.

— Ах, жено — рекъл мъжът, — каква пакост си направила! Това не бяха никакви дрънкулки, ами чисто злато и то ни беше цялото богатство! Не биваше да правиш това нещо!

— Да, мъжленце — отговорила тя, — но аз не знаех, че работата е такава. Трябваше от по-рано да ми кажеш.

Женичката постояла и помислила малко, па рекла:

— Слушай, мъжо, ние ще си възвърнем златото, хайде да настигнем крадците.

— Хайде! — рекло мъжленцето. — Ще се опитаме, но вземи масло и сирене, за да има какво да ядем по пътя.

— Добре, мъжленце, ще взема.

Те потеглили на път и понеже мъжленцето имало по-силни крака, женичката вървяла по-назад. „Аз печеля — мислела си тя. — Когато почнем да се връщаме, аз ще имам по-малко път.“ Скоро стигнали до една планина. Колелата на колите били издълбали две дълбоки бразди по пътя, който прехвърлял планината. „Гледай ти — рекла си женичката, — как са разранили бедната земица! Цял живот не ще може да заздравее.“ И от състрадание тя взела маслото и намазала двете бразди, за да не ги премазват толкова колелата. А докато се навеждала, една бучка сирене паднала от кошницата и се търкулнала надолу от планината. Женичката рекла: „Аз вече изкачих тоя път и не ща да се връщам назад, нека друга бучка я настигне и доведе.“ И тъй, тя взела друга бучка сирене и я търкулнала надолу. Ала бучките не се върнали, та тя пуснala трета бучка надолу и си мислела: „Навсярно

чакат дружинка и сами няма да се върнат“. Като не се върнали и трите, тя си рекла: „Гледай ти работа! Възможно е третата да не е намерила пътя и да се е заблудила, ще пратя четвърта да ги повика.“ Ала и четвъртата не свършила по-добра работа от третата. Тогава женичката се разядосала и търкулнала и петата, и шестата, а това били последните бучки. Тя почакала малко, като се прислушвала дали не ще дойдат, но те не дошли и жената рекла:

— Вървете по дяволите, много се бавите! Да не мислите, че ще седна да ви чакам? Аз ще си вървя по пътя, вие можете да ме догоните, имате по-млади крака от мене.

Женичката потеглила и настигнала мъжленцето, което се било спряло и чакало, защото било здравата огладняло.

— Хайде, давай, каквото си взела за ядене. Тя му подала само сухия хлебец.

— А де са маслото и сиренето? — попитало мъжленцето.

— Ах, мъжленце — рекла женичката, — с маслото намазах браздите на пътя, а бучките сирене ей сега ще дойдат. Едната избяга от мене, та пратих другите да я повикат.

Мъжленцето рекло:

— Не биваше да правиш това, женичке, не биваше да мажеш маслото по пътя и да търкаляш сиренето от планината.

— Да, мъжленце, но трябваше от по-рано да ми кажеш.

Тогава те похапнали заедно сух хлебец и мъжленцето рекло:

— Женичке, заключи ли у дома, като излезе?

— Не, мъжленце, трябваше от по-рано да ми кажеш.

— Иди си тогава и заключи къщата, та после ще продължим пътя си. Донеси и нещо друго за ядене, аз ще те чакам тук.

Женичката потеглила назад и си мислела: „Мъжленцето иска да си похапне нещо друго, сирене и масло не му допада. Ще взема тогава една кърпа суhi круши и една стомна оцет.“ Подир това тя заключила горната врата, а долната врата извадила и я вдигнала на гръб, като си мислела, че най-добре ще бъде запазена къщата, ако човек пази вратата. Женичката не бързала твърде по пътя и си думала: „Тъкмо да може и мъжленцето по-длъжко да си почине“. Като стигнала при него, тя рекла:

— Ето ти, мъжленце, къщната врата, сам можеш да пазиш сега къщата.

— Ох, Господи — рекъл той, — каква умна жена имам! Маха долната врата, за да може всеки да влезе, а горната врата заключва. Сега е вече късно да се връщаш още веднъж в къщи, но щом си донесла вратата до тука, ще я носиш и нататък.

— Вратата ще нося, мъжленце, но сухите круши и оцетът много ми тежат, ще ги покача на вратата, нека тя да ги носи.

Отишли те в гората и почнали да търсят крадците, ала не ги намерили. Понеже се стъмнило вече, покачили се на едно дърво, за да пренощуват. Ала едва-що седнали и през храстите се задали хубостниците, които отнасят онова, което не иска да тръгне с тях, и които намират нещата, преди още да са се загубили. Те седнали тъкмо под дървото, на което седели мъжленцето и женичката, наклали огън и рекли да си поделят плячката. Мъжленцето слязло от другата страна на дървото, събрали камъни, покачило се пак и започнало да хвърля, за да пребие разбойниците. Ала камъните не улучили никого, а разбойниците рекли:

— Скоро ще съмне, вятърът рони игличките от бора.

Женичката държала още вратата на гърба си и понеже много ѝ тежала, помислила си, че сухите круши са виновни за това и рекла:

— Мъжленце, ще трябва да хвърля крушите.

— Не, женичке, не сега — рекло мъжленцето, — те могат да ни издадат.

— Ах, мъжленце, не мога, много ми тежат.

— Ех, хвърляй ги тогава, дявол да те вземе!

Крушите се посипали през клоните и разбойниците рекли:

— От птиченцата е.

Подир малко, понеже вратата все още тежала, женичката рекла:

— Ах, мъжленце, трябва да хвърля и оцета.

— Не, женичке, не бива, може да ни издаде.

— Ах, мъжленце, не мога, много ми тежи.

— Ех, хвърляй го тогава, дявол да те вземе!

Тогава тя изляла оцета и той опръскал разбойниците. Те си рекли: „Роса пада вече“.

Най-сетне женичката си помислила: „Дали пък вратата не ми тежи много?“ и рекла:

— Мъжленце, трябва да хвърля и вратата.

— Не, женичке, не сега, може да ни издаде.

— Ах, мъжленце, не мога, много ми тежи.

— Не, женичке, дръж я здраво.

— Ах, мъжленце, ще я пусна.

— Ех — отговорило разсърдено мъжленцето, — пушай я тогава, дявол да те вземе!

Тогава вратата паднала с голям шум долу и разбойниците извикали:

— Дяволът слиза от дървото! — па си плюли на петите и оставили всичко, каквото носели.

Когато на заранта двамата съпрузи слезли долу, намерили своето злато и си го занесли в къщи.

Като се върнали у дома си, мъжленцето рекло:

— Женичке, сега ще трябва да бъдеш и прилежна, и работлива.

— Да, мъжленце, ще работя, ще ида на нивата да жъна.

Като отишла на нивата, женичката си рекла: „Дали да ям, преди да почна да жъна, или по-рано да се наспя? Я да хапна по-напред!“

Тогава тя се нахранила, па след яденето ѝ се приспало, но не си легнала, а почнала да жъне. Ала както била сънлива, надрала си със сърпа всичките дрехи — и престилката, и роклята, и ризата. Когато се разсънила, видяла се почти гола и си рекла: „Дали съм аз, или не съм аз? Не, не съм аз!“ В това време вече се стъмнило. Женичката се завтекла в село, почукала на прозореца на мъжа си и повикала:

— Мъжленце!

— Какво има?

— Искам да зная дали женичката ти е вътре.

— Да, да — отговорило мъжленцето, — трябва вече да си е легнала и да спи.

— Добре — рекла си тя, — значи аз съм си в къщи — и побягнала обратно.

Вън от селото тя срещнала крадци, които се готвели да крадат. Отишла при тях и рекла:

— Аз ще ви помогна в кражбата.

Крадците си помислили, че тя познава мястото и се съгласили.

Тогава женичката тръгнала пред крадците и викнала:

— Хора, имате ли нещо? Ниеискаме да го откраднем!

Крадците си рекли: „Сега я наредихме!“ и поискали да се отърват от нея. Затова ѝ казали:

— В поповата нива накрай село има ряпа, иди ни на скуби.

Женичката отишла на нивата и започнала да скубе, но понеже била ленива, никак не се изправяла. Минал в това време един човек, видял я, поспрял се и си помислил, че дяволът рови така из ряпата. Завтекъл се той в село и рекъл на попа:

— Дядо попе, във вашата нива е влязъл дяволът и скубе ряпа.

— Ах, Господи — отговорил попът, — аз съм с куц крак и не мога да ида да го прогоня.

Мъжът отвърнал:

— Аз ще те подпирам — и го повел навън от селото. Когато стигнали до нивата, женичката се изправила и се протегнала.

— Ай, дяволът! — извикал попът и двамината хукнали да бягат, а попът бягал с куция си крак по-бърже от човека със здравите крака, който го подпидал.

ДЯВОЛЪТ И ТРИТЕ ЗЛАТНИ КОСЪМА

Имало едно време една бедна жена, която добила син и понеже той се родил с риза, предсказали му, че на четиринадесетата си година ще вземе царската дъщеря за невеста. Случило се, че наскоро след това царят дошъл в селото и никой не знаел, че той е царят, та когато попитал хората какво ново има, те му отговорили:

— Тия дни се роди едно дете с риза. Каквото и да залови такъв човек, все за негово щастие излиза. Предсказаха му, че като стане на четиринадесет години, царската дъщеря ще му стане невеста.

Царят, който имал лошо сърце, се ядосал от предсказанието. Той отишъл при родителите, престорил се на доброжелател и дружелюбно им рекъл:

— Бедни хора, дайте на мене детето, аз ще го отгледам.

Отначало те отказвали, но когато чужденецът им предложил за него много злато, те си помислили: „Родено е с късмет и това ще бъде за негово добро“, па се съгласили накрай и му дали детето.

Царят го сложил в една раклица, потеглил с коня си и яхал, докато стигнал дълбока вода. Хвърлил раклицата в нея и си рекъл: „Спасих дъщеря си от нечакания жених“. Ала раклицата не потънала, ами плувнала като малко корабче и ни капка вода не влязла в нея. Тъй плувала тя, додето стигнала наблизо до столицата на царя, където имало една воденица — на нейния яз се спряла раклицата. Един воденичарски ратай, който за добра чест бил там, видял раклицата, изтеглил я с една кука и помислил, че е намерил голямо съкровище, ала когато я отворил, вътре лежало едно хубаво момченце, което било живо и весело. Той го занесъл при стопаните на воденицата и понеже те нямали деца, зарадвали се и рекли: — Бог ни го е подарил.

Те гледали добре намереното дете и то расло здраво и честито.

Случило се, че царят влязъл веднъж през време на буря във воденицата и попитал воденичарите техен син ли е снажното момче.

— Не — отвърнали те, — то е намерено дете, което доплава преди четиринадесет години в едно сандъче до яза и воденичарският

ратай го извади от водата.

Тогава царят разбрал, че това не е никой друг, а честитото дете, което той хвърлил във водата, и рекъл:

— Добри хора, може ли да занесе момчето едно писмо до царицата? Ще му дам две жълтици за награда.

— Както заповядате, царю — отговорили стопаните и поръчали на момчето да се приготви.

Царят написал до царицата едно писмо, в което се казвало: „Щом стигне момчето с това писмо, убийте го и го погребете, и всичко това да стане преди още да се върна“.

Момчето потеглило на път с това писмо, но събркало пътя и вечерта го заварила в една голяма гора. Видяло в тъмнината малка светлина, тръгнало към нея и стигнало до една къщичка. Когато влязло вътре, край огнището стояла съвсем сама една стара жена. Тя се уплашила, като видяла момчето, и рекла:

— Отде идеш и къде отиваш?

— Ида от воденицата — отговорило то — и отивам при царицата, на която трябва да занеса едно писмо. Ала се заблудих в гората и много бих искал да пренощувам тук.

— Бедно момче — рекла жената. — ти си попаднало в един разбойнишки дом и когато разбойниците си дойдат, ще те погубят.

— Да дойде, който ще — рекло момчето, — не се плаша, но съм тъй уморен, че не мога повече да вървя. — Па се изтегнало на една пейка и заспало. След малко разбойниците си дошли и сърдито попитали кое е това чуждо момче, що лежи там.

— Ax — рекла старицата, — то е едно невинно дете, заблудило се в гората и аз го приех от милост. Носи писмо за царицата.

Разбойниците отворили писмото и прочели какво пише в него. Тогава на коравосърдечните разбойници дожаляло и главатарят скъсал писмото, па написал друго, в което се казвало, щом пристигне момчето, да го оженят за царската дъщеря. Оставили го да лежи спокойно на пейката до утринта и когато се пробудило, дали му писмото. Царицата постъпила, както пишело в него, заповядала да направят блъскава сватба и царската дъщеря се венчала за честитото дете. И понеже момъкът бил хубав и приветлив, тя заживяла весело и спокойно с него.

След някое време царят се върнал в двореца си и видял, че предсказанието се е изпълнило и честитото дете е оженено за дъщеря му.

— Как стана това? — попитал той. — Аз бях дал съвсем друга заповед в писмото си.

Тогава царицата му дала писмото и му рекла да види сам какво пише вътре. Царят прочел писмото и разбрал, че е било заменено с друго. Той попитал момъка какво е станало с довереното му писмо и защо е донесъл друго вместо него.

— Нищо не зная — отвърнал той. — Трябва да е сменено през нощта, когато спах в гората.

Ядосал се страшно царят и рекъл:

— Няма да ти мине така леко! Който иска да има моята дъщеря, трябва да ми донесе от пъкъла три златни косъма, отскубнати от главата на дявола; донесеш ли ми това, което искам, ще можеш да задържиш дъщеря ми.

Царят се надявал да се отърве по тия начин завинаги от него. Ала честитото дете отговорило:

— Ще донеса златните косми, аз не се плаша от дявола.

Взело си подир това сбогом и се отправило на път.

Пътят го завел до един голям град, където пазачът на градските врати го разпитал от какъв занаят отбира и какво знае.

— Зная всичко — отвърнало честитото дете.

— Ще ни направиш тогава една добрина — рекъл пазачът, — ако ни кажеш защо градският ни кладенец, от който по-рано бликаше вино, пресъхна, та не дава вече дори и вода.

— Ще узнаете — отговорило то, — почакайте само, докато се върна.

Продължило тогава пътя си и стигнало до друг един град, където пазачът също го попитал какъв занаят отбира и какво знае.

— Зная всичко — отговорило то.

— Ще ни направиш тогава една добрина, като ни кажеш защо едно дърво в града ни, което по-рано раждаше златни ябълки, сега листа дори не пушта.

— Ще узнаете — отговорило то, — почакайте само, докато се върна.

Продължило тогава пътя си и стигнало до една дълбока вода, през която трябвало да мине. Лодкарят го попитал какъв занаят отбира и какво знае. — Зная всичко — отговорило то.

— Ще ми направиш тогава една добрина — рекъл лодкарят, — като ми кажеш защо съм принуден постоянно да плавам назад-напред с лодката и никой не ме сменява.

— Ще узнаеш — отговорило то, — почакай само, докато се върна.

Като преминало водата, момчето намерило вратата на пъкъла. Вътре било опушено и тъмно и дяволът не бил в къщи, ала старата му майка била там и седяла на един голям стол.

— Какво искаш? — рекла му тя, но не изглеждала твърде сърдита.

— Много искам да имам три златни косъма от главата на дявола — отговорило то, — иначе не мога да задържа жена си.

— Много искаш — рекла тя. — Ако си дойде дяволът и те намери, лошо ще си патиш. Ала свиди ми се за тебе, ще видя дали не мога да ти помогна.

Тя го превърнала в мравка и рекла:

— Пъхни се в гънките на сукмана ми, там си запазен.

— Добре — отвърнало то, — туй се нареди, ала много искам да зная още три неща: защо е пресъхнал един кладенец, от който по-рано бликало вино, а сега не дава дори и вода; защо едно дърво, което по-рано раждало златни ябълки, листа дори вече не пушта и защо един лодкар е принуден постоянно да плава назад-напред и никой не го сменява.

— Това са трудни неща — отговорила тя, — ала стой само тихо и мирно и слушай какво ще каже дяволът, когато му отскубвам трите златни косъма.

Когато настанало вечер, дяволът си дошъл в къщи. Щом влязъл и познал, че въздухът не е чист.

— Мирише ми, мирише ми на човешко месо — рекъл той, — тук нещо не е в ред.

Тогава прегледал и дирил навсякъде, ала не можал нищо да намери. Майка му го смъмрила:

— Тъкмо пометох — рекла тя — и наредих и ти ми разбъркваш сега всичко: все човешко месо ти е на носа! Седни и вечеряй!

Като се наял и напил, той усетил умора, сложил главата си в полата на майка си, па ѝ рекъл да го попощи. Не минало много, той задрямал и захъркал. Тогава старицата хванала един златен косъм, отскубнала го и го сложила до себе си.

— Ох! — извикал дяволът. — Какво правиш?

— Сънувах един лош сън — отговорила майката, — та те хванах за косата.

— Че какво ти се присъни? — попитал дяволът.

— Присъни ми се, че един градски кладенец, от който по-рано бликало вино, е пресъхнал, та и вода дори не иска да извира от него. Коя ли ще е причината?

— Хе, да знаеха! — отговорил дяволът. — Под един камък в кладенеца има жаба. Ако я убият, пак ще потече виното.

Майка му взела пак да го пощи, докато заспал и така захъркал, че прозорците затреперили. Тогава тя му отскубнала втория косъм.

— Ух! Какво правиш? — извикал дяволът сърдито.

— Не се сърди — отговорила тя, — направих го на сън.

— Какво ти се присъни пак? — попитал той.

— Присъни ми се, че в едно царство има едно дърво, което раждало по-рано златни ябълки, а сега не ще вече дори и листа да пусне. Коя ли ще е била причината?

— Хе, да знаеха! — отговорил дяволът. — Гризе му корена една мишка. Ако я убият, то пак ще ражда златни ябълки, ала продължи ли още да гризе, дървото съвсем ще изсъхне. Но остави ме на спокойствие с твоите сънища. Ако още веднъж ми смущиш съня, ще ти ударя една плесница.

Майката го успокоила с добро и пак взела да го пощи, докато той заспал и захъркал. Тогава тя хванала третия златен косъм и го отскубнала. Дяволът подскочил, развидал се и посегнал разлютен към нея, ала тя го пак умирила и рекла:

— Кой може да знае що прави при лоши сънища?

— Та какво ти се присъни? — попитал той все пак с любопитство.

— Присъни ми се един лодкар, който се оплакваше, че е принуден постоянно да плава назад-напред с лодката си и никой не го сменява. Коя ли ще е причината?

— Хе, глупак! — отговорил дяволът. — Когато дойде някой и поиска да мине отвъд, трябва да му даде върлината в ръка, тогава другият ще трябва да кара лодката, а той е свободен.

Понеже била вече отскубнала трите златни косъма и получила отговор на трите въпроса, майката оставила дявола на мира и той спал, докато настъпил денят.

Когато дяволът излязъл, старицата извадила мравката от гънката на сукмана си и възвърнала човешкия образ на честитото момче.

— Ето ти трите златни косъма — рекла тя, — а какво отвърна дяволът на трите ти въпроса трябва и сам да си чул.

— Да — отговорило то, — чух го и го запомних.

— И тъй — помогнах ти — рекла тя, — сега можеш да си поемеш пътя.

То поблагодарило на старицата за добрината, напуснало пъкъла и било много весело, че всичко е свършило така благополучно. Стигнало при лодкаря и трябвало да му даде обещания отговор.

— Прехвърли ме най-напред отвъд — рекло честитото момче, — тогава ще ти кажа как да се освободиш.

И когато стигнали на другия бряг, дало му съвета на дявола:

— Когато дойде пак някой, който иска да го прехвърлиш отвъд, дай му върлината в ръка!

То продължило пътя си и дошло до града, където било безплодното дърво и където пазачът също поискал отговор. Момчето му казало, каквото чуло от дявола:

— Убийте мишката, която гризе корена му, и то пак ще ражда златни ябълки!

Тогава пазачът му поблагодарил и му дал за награда две магарета, натоварени със злато. Най-сетне дошло при града, чийто кладенец бил пресъхнал. То казало на вратаря, както казал дяволът:

— В кладенеца под един камък има жаба, трябва да я намерите и убиете, тогава той пак ще дава вино.

Пазачът му поблагодарил и също му дал две магарета, натоварени със злато. Най-после честитото момче пристигнало в двореца при жена си, която се зарадвала от сърце, като го видяла и чула, че е сполучило във всичко. На царя то дало трите златни косъма, които искал; а като видял и магаретата със златото, царят много се развеселил и рекъл:

— Сега всички условия са изпълнени и ти можеш да задържиш дъщеря ми. Но кажи ми, драги зетко, отде взе толкова злато? Та това е грамадно богатство!

— Минах през една река — отговорило то — и си го взех оттам. Вместо пясък по брега е пълно със злато.

— Дали мога си взе и аз от него? — попитал царят, пламнал от алчност.

— Колкото щеш — отговорило то. — На реката има един лодкар, накарай го да те прехвърли отвъд и ще можеш да си напълниш торбите.

Користолюбивият цар се спуснал презглава на път и като дошъл до реката, кимнал на лодкаря да го прехвърли. Лодкарят дошъл и му казал да се качи и като стигнали на другия бряг, той му дал върлината в ръцете и скочил от лодката. Оттогава царят трябало да кара лодката като наказание за греховете си.

— Дали я кара още?

То се знае. Едва ли някой му е взел върлината.

ХРАБРИЯТ МЛАД ШИВАЧ

Една лятна утрин един млад шивач седял на работната си маса до прозореца, бил в хубаво настроение и шиел, колкото му държали силите. По някое време по улицата минала една селянка и викнала:

— Хубав мармалад продавам! Хубав мармалад продавам!

Тези думи сякаш погалили ушите на младия шивач, подал той глава през прозореца и викнал:

— Качи се тука, драга жено, тука ще продадеш стоката си!

Изкачила се жената с тежкия си кош до третия кат, влязла при шивача и му отворила всички гърнета. Почнал той да ги оглежда, дигал ги високо, допирал си носа до тях и накрая рекъл:

— Мармаладът ти изглежда добър. Я ми претегли стотина грама, драга жено! Пък нищо, ако излезе и осминка от килото.

Селянката, която се надявала да продаде много повече, му дала, колкото искал, но си отишла твърде сърдита, мърморейки под нос.

— Добре ще ми дойде този мармалад — рекъл си шивачът, — от него ще стана як и силен.

Извадил хляба от долапа, отрязал си голяма порязаница и я намазал с мармалада.

— Ще ми се услади — рекъл си той, — но най-напред ще изкарам елека, па тогава ще ям.

Оставил хляба с мармалада до себе си, продължил да шие и от радост правел все по-широки бодове. През това време миризмата на сладкия мармалад стигнала до горната половина на стената, дето били накацали много мухи, примамила ги и те се нахвърлили на рояци върху хляба.

— Я, кой ви е поканил? — викнал шивачът и прогонил неканените гости.

Ала мухите, които не разбирали човешкия език, не се изплашили, а налетели още по-многобройни. Накрая шивача, дето има една дума, го прихванали дяволите, грабнал един къс сукно и им нанесъл безжалостен удар, като викнал:

— Чакайте, ще ви дам да разберете!

После се отдръпнал малко назад и почнал да брои — пред него лежали с изпружени крака труповете точно на седем муhi.

Голям юнак съм! рекъл той и се възхитил от храбростта си. — Целият град трябва да узнае това.

Младият шивач си скроил набързо един пояс, ушил го и извезал с големи букви на него: „Седем с един удар“.

— Само градът ли? — рекъл той пак. — Не, целият свят трябва да узнае това!

И от радост сърцето му почнало да се люлее в гърдите му като агнешка опашка.

Шивачът препасал пояса, рекъл си, че работилницата е много тясна за неговата храброст, и решил да тръгне по широкия свят. Преди да напусне къщата, поогледал се да види дали има нещо, което би могъл да вземе със себе си. Но не намерил нищо освен буза старо сирене, която пъхнал в джоба си. Пред портата пък зърнал едно птиче, което било се заплело в храста, та мушнал и него в джоба при сиренето.

После закрачил храбро по пътя и понеже бил лек и пъргав, не чувствуval никаква умора. Пътят го отвел в една планина и като стигнал до най-високия връх, видял един огромен великан, който бил седнал там и гледал спокойно наоколо си. Шивачът се запътил сърцато към него и го заговорил:

— Добър ден, друже. Седиш си тука и се любуваш на широкия свят, а? Аз пък тръгнах да си опитам щастието. Искаш ли да дойдеш с мене?

Великанът погледнал презрително младия шивач и рекъл:

— Дрипльо! Голтак!

— Така ли? — отвърнал шивачът, разкопчал дрехата си и показал на великана пояса. — Я прочети тука що за човек съм аз!

Прочел великанът „Седем с един удар“, помислил, че се отнасяло до човеци, които шивачът е убил, и това му вдъхнало малко уважение към дребоська. Но решил първом да го изпита, взел един камък в ръка, стиснал го и от него покапала вода.

— Ако си силен, направи същото — рекъл великанът.

— Само това ли? — викнал шивачът. — Това за нашего брата е играчка.

Бръкнал в джоба си, извадил мекото сирене и го стиснал, та потекла саламура.

— Как мислиш, това вече е друго нещо, нали?

Великанът не знаел какво да каже, защото не можел да повярва, че има такава сила у това човече. Ето защо дигнал друг камък и го хвърлил толкова високо, че той едва можел да се проследи с очи.

— Хайде, патарок, направи същото!

— Добре го хвърли — рекъл шивачът, — но той накрая пак падна на земята. Аз пък ще хвърля камък, който няма да се върне.

Бръкнал в джоба си, извадил птичето и го запратил във въздуха. Птичето много се зарадвало, че отново е на свобода, отлетяло и не се върнало.

— Какво ще кажеш за тая работа, друже? — попитал шивачът.

— Умееш да хвърляш — рекъл великанът, — но сега ще видим дали те бива да носиш нещо по-тежко.

Завел младия шивач до един грамаден дъб, който бил повален на земята. После великанът рекъл:

— Ако си наистина силен, помогни ми да изнесем това дърво от гората.

— На драго сърце — отвърнал малчуганът. — Ти нарами само дънерът, а пък аз ще дигна и ще нося клоните и шумата, те са по-тежки.

Великанът нарамил дънера, а шивачът седнал на един клон. Така великанът, който не можел да се обърне и да види какво става отзад, трябвало да носи цялото дърво, а отгоре на това и шивача.

Нему отзад било много весело и леко на душата, свирел си песничката „Три шивача на коне път поели през поле“ и като че за него било детска игра да носи такова дърво. Но великанът, след като мъкнал известно време тежкия товар, нямал вече сили да върви и викнал:

— Слушай, пускам дървото!

Шивачът скочил пъргаво на земята, уловил в две ръце дървото, уж го бил носил, и рекъл на великана:

— Такъв голям човек, а не можеш сам да носиш дори това дърво!

Продължили заедно пътя си и минали край една череша. Великанът хванал най-горния клон на дървото, по който висели най-зрелите плодове, навел го и го дал на шивача да го държи и да яде. Но шивачът бил толкова слаб, че не можал да удържи клона, и щом

великанът го пуснал, клонът веднага се дръпнал назад и шивачът полетял заедно с него във въздуха. Когато отново тупнал на земята, без да пострада, великанът рекъл:

— Мигар нямаш толкова сила да удържиш нищо и никаква пръчка?

— Сила не ми липсва — отвърнал шивачът. — Да не мислиш, че това е трудно за човек, който с един удар поваля седмина? Аз прескочих дървото, защото гръмнаха ловци хе там, в гъсталака. Прескочи го и ти, ако можеш.

Опитал се великанът, но не успял да прескочи дървото, а увиснал на сред клоните. Така шивачът надвил и този път.

Великанът рекъл:

— Щом си такъв голям храбрец, ела с мене в нашата пещера и пренощувай у нас.

Шивачът се съгласил и тръгнал с него. Стигнали в пещерата. Там около огъня седели други великани и всеки държал в ръцете по една печена овца и ядал. Поогледал се шивачът и си помислил: „Тук е много по-широко, отколкото в моята работилница“.

Великанът му посочил едно легло и му рекъл да си легне и да се наспи. Но леглото било прекалено голямо за шивача, затова той не легнал в него, а се сгущил в един ъгъл.

Станало полунощ. Великанът, който мисел, че шивачът е заспал дълбоко, станал, взел един голям лост, продънил с един удар леглото и си рекъл, че е светил маслото на скакалеца.

Рано-рано сутринта великаните отишли в гората и съвсем забравили за младия шивач, но не щеш ли, неочеквано той се задал с весел и безстрашен вид по пътя. Великаните се изплашили, помислили, че ще ги избие до крак, и бързо побягнали.

Шивачът продължил пътя си все в посоката, която му показвал неговият дълъг и остър нос. Вървял, що вървял, стигнал в двора на един царски палат и понеже бил вече много уморен, легнал в тревата и заспал. Докато спял, дошли царските хора, огледали го и прочели на пояса „Седем с един удар“.

— Я, какво дири този голям герой от войната в нашата мирна страна? — попитали се те. — Сигурно е някой могъщ господар.

Отишли и съобщили на царя. Рекли му също, че ако случайно избухне война, този човек може да стане важна особа и да им бъде

полезен, затова не бива да го изпуснат, каквото и да им струва.

Техните съвети допаднали на царя и той пратил един царедворец при шивача, за да му предложи висока военна длъжност, щом шивачът се събуди.

Пратеникът се изправил до спящия и зачакал. Най-сетне шивачът изпружил крака и ръце и отворил очи. Царедворците му съобщили предложението на царя.

— Та тъкмо затова дойдох тук — отвърнал шивачът. — Готов съм да служа на царя.

Приели го с най-големи почести и му отредили нарочно жилище.

Ала другите военни били настроени зле към младия шивач и тайно в душата си желали да се провали вдън земя.

— Къде ще му излезе краят — говорели си те, — ако се скараме с него и той се развърти? От един удар ще паднат седмина и ние не ще можем да устоим.

Накрая взели решение: отишли всички заедно при царя и го помолили да ги освободи от служба.

— Нямаме толкова сила — рекли те, — да се борим рамо до рамо с човека, който с един удар поваля седмина.

Домъчняло много на царя, че заради един трябва да загуби всичките си верни служители. Рекъл си, че щяло да е по-добре очите му да не го били виждали никога, и решил да се отърве от него. Но не смеел да го уволни, защото се опасявал, че онзи може да погуби не само него, но и целия му народ и сам да се възкачи на царския престол.

Мислил дълго едно-друго и накрая измислил. Пратил да кажат на шивача, че иска да му възложат нещо по-особено, понеже го смята за голям герой.

В една гора на царството живеели двама великани, които грабели, убивали, палели, горели и така нанасяли големи щети. Никой не смеел да се доближи до тях, защото знаел, че излага на опасност живота си. Ако шивачът надвиел и убиел великантите, царят щял да му даде за жена единствената си дъщеря и за зестра половината си царство. С него щели да потеглят и да му помогат сто конници.

„Това е тъкмо за човек като мене — рекъл си шивачът. — Такава хубава царкиня и половин царство не се намират всеки ден.“

— Добре — отговорил той, — ще обуздая великантите и за тая работа не ми са нужни стоте конници. Който с един удар поваля седем,

няма защо да се плаши от двама.

Потеглил шивачът, а стоте конници го последвали. Като стигнали до гората, той рекъл на придружниците:

— Вие стойте тук, аз ще се справя сам с великаните. После навлязъл бързо в гората и хвърлил поглед наляво и надясно. Скоро зърнал двамата великани. Те били легнали под едно дърво, спели и хъркали тъй силно, че клоните над тях ту се издигали, ту се навеждали. Без да губи време, шивачът почнал да събира камъни, напълнил джобовете си и се покатерил на дървото. Като стигнал до средата, плъзнал се по един клон, спрял точно над заспалите великани и почнал да пуска камък подир камък върху гърдите на единия. Дълго великанът не усещал нищо, но накрая се събудил, бълсал другаря си и рекъл:

— Защо ме удари?

— Сънувал си — отвърнал другият, — не съм те ударил.

Легнали пак да спят и сега шивачът хвърлил камък върху втория великан.

— Какво правиш? Защо хвърляш камък върху мене? — викнал той.

— Не съм хвърлил нищо — измърморил първият.

Изкарали една малка караница, но тъй като били много уморени, мълкнали и затворили пак очи.

Шивачът подхванал прекъснатата игра, изbral най-едрия камък и с всички сили го запратил върху гърдите на първия великан.

— Това вече на нищо не прилича! — креснал той. Скочил като обезумял и бълсал тъй силно другаря си в дървото, че то се разтресло. Другият не му останал длъжен и двамата изпаднали в такава ярост, че изскубнали по едно дърво, почнали да се бият и се били, били, докато накрая и двамата паднали едновременно мъртви на земята. Сега шивачът слязъл от дървото.

— Имах щастие — рекъл той, — че не изскубнаха дървото, на което седях. Иначе щях да бъда принуден да скоча като катеричка на друго. Но да не губим повече време!

Изтеглил меча си и намушил здравата по няколко пъти двамата великани, после отишъл при конниците и рекъл:

— Работата е свършена, светих им маслото. Но не беше никак лесно! Като се видяха натясно, те изскубнаха дърветата и почнаха да се

бранят с тях. Но и това не можа да помогне, щом насреща се изправи човек като мене, който с един удар поваля седем.

— Не си ли ранен? — попитали конниците.

— Мина гладко — отвърнал шивачът, — не падна дори косъм от главата ми.

Конниците не му повярвали, препуснали с конете в гората и намерили там великаните плувнали в кръв, а отстрани лежали изскубаните дървета.

Шивачът поискал от царя обещаната награда, но царят почнал да съжалява за даденото обещание и се размислил как да се отърве от този герой.

— Преди да ти дам дъщеря си и половината царство — рекъл му той, — трябва да извършиш още едно геройство. В гората скита еднорог кон и прави големи пакости. Трябва най-напред да хванеш него.

— От еднорогия кон ще се уплаша по-малко, отколкото от двамата великани. Седем с един удар, това е работа за мене!

Взел въже и брадва, отишъл в гората и пак накарал придружниците да чакат край гората. Не се наложило да дири дълго — еднорогият кон скоро се задал и се спуснал право срещу шивача, като че искал незабавно да го набучи на рога си.

— По-полека, по-полека — рекъл шивачът, — толкова бързо не става.

Застанал на едно място и почакал, докато животното дошло съвсем близко. После пъргаво се затулил зад едно дърво. Еднорогият кон препускал презглава срещу дървото и забил тъй здраво рога си в дънера, че нямал достатъчно сила да го измъкне оттам и така сам се хванал в капана.

— Уловихме птичето — викнал шивачът, излязъл иззад дървото, метнал най-напред въжето около шията на коня, после с брадвата избил рога му от дървото и като свършил всичко, отвел животното и го предал на царя.

Царят пак не щял да му даде обещаната награда и поставил трето условие: преди сватбата шивачът да хване един глиган, който правел големи пакости в гората. Ловците щели да му помогнат.

— На драго сърце — рекъл шивачът, — това е детска игра за мене.

Не взел ловците в гората и те били наистина доволни, защото глиганът на няколко пъти вече ги посрещал така, че те загубили всякакво желание да го гонят.

Щом зърнал шивача, глиганът почнал да скърца със зъби, устата му се напълнила с пяна и той се спуснал към него, за да го събори на земята. Но пъргавият герой побягнал в едно параклисче, което се намирало съвсем наблизо, и през прозореца изскочил пак навън. Глиганът се втурнал подире му, но шивачът в това време заобиколил параклисчето и хлопнал вратата зад свирепия звяр, който останал затворен. А понеже бил много тежък и тромав, не можел да скочи през прозореца.

Шивачът повикал ловците да видят с очите си пленника, а сам той се явил пред царя, който сега, ще не ще, трябало да удържи обещанието си, та му дал дъщеря си и половината царство. Ако знаел, че пред него стои не герой от войната, а прост шивач, сърцето щяло да го заболи още повече. И така, дигнали сватбата с много разкош, но с малко радост, а шивача направили цар.

След известно време младата царкиня чула една нощ, че съпругът ѝ говори в съня си:

— Хайде, момче, изкарай елека и закърпи гащите, или ще ти отпоря ушите с аршина!

Тя разбрала какъв е произходът на младия господар, изплакала на другата заran своята мъка пред баща си и го помолила да я отърве от тоя мъж, който бил обикновен шивач.

Царят я успокоил и рекъл:

— През следната нощ остави вратата на спалнята отворена. Моите служители ще чакат отвън, докато той заспи, после ще влязат, ще го вържат и ще го качат на кораб, който да го отнесе далеч оттук.

Младата царкиня се съгласила, но царският оръженосец, който случайно чул тоя разговор, бил привързан към младия господар и му разкрил замисленото покушение. Шивачът рекъл:

— Направили са си сметката без кръчмаря.

Вечерта по обикновеното време той легнал с жена си да спи. Като решила, че вече е заспал, тя станала, отворила вратата и пак си легнала. Шивачът, който само се преструвал, че спи, почнал да вика с ясен глас:

— Момче, изкарай елека и закърпи гащите, или ще ти отпоря ушите с аршина! Аз повалих с един удар седем, убих двама великани, улових еднорогия кон и глигана, та мигар ще се плаша от тия, що стоят вън пред вратата?

Като чули какво говори шивачът, царските служители били обзети от голям страх и побягнали така, като че ги гонели зли духове. Никой вече не посмял да припари до шивача.

И така младият шивач останал цар до края на живота си.

ТРИМАТА ЩАСТЛИВЦИ

Един баща повикал веднъж тримата си сина да дойдат при него и подарил на първия петел, на втория коса, на третия котка.

— Аз съм вече стар — рекъл той — и смъртта ми наближава, затова реших, докато съм още жив, да ви осигуря. Пари нямам и това, което ви давам сега, явно няма голяма цена. Важното е да го употребите разумно. Ако намерите страна, дето подобни неща още не са известни, те ще ви донесат щастие.

След смъртта на бащата големият син тръгнал по света с петела си, но където и да отидел, петелът бил вече известен. В градовете го виждал още отдалеко по кулите, дето се въртял наспротив вятъра, а по селата го чувал да кукурига във всеки двор и никой не се дивял на неговата птица. Ето защо той не можел да се надява, че петелът ще му донесе щастие.

Но най-сетне се случило да попадне на един остров, дето хората никога не били виждали петел, а също така не умеели да разпределят времето си. Знаели наистина кога било сутрин и кога вечер, но през нощта, ако не спели, никой не можел да се оправи в тъмното за времето.

— Вижте — рекъл им той — каква горда птица! Носи рубиненочервена коронка на главата, а на нозете има шпори като истински рицар. Ще ви повиква три пъти през нощта в точно определено време и като ви повика за последен път, да знаете, че слънцето скоро ще изгрее. Обади ли се пък посред ясен ден, времето сигурно ще се развали.

Това много се харесало на хората. Те не спали цялата нощ и слушали с голяма радост как петелът обаждал високо и ясно времето в два, в четири и в шест часа. Попитали го може ли да им продаде птицата и колко иска за нея.

— Горе-долу толкова злато, колкото може да носи едно магаре — рекъл той.

— Нищо пара за такава скъпа птица — викнали всички и на драго сърце му дали исканата цена.

Когато се завърнал с богатството у дома си, братята му се смаяли и средният рекъл:

— Тогава и аз ще тръгна по света да видя дали не мога да продам косата си също така изгодно.

Но скоро загубил надежда, защото на всяка крачка срецдал селяни, които също като него носели коси на рамо. Ала накрая все пак попаднал на един остров, дето хората не знаели какво е коса. Когато там житото узрявало, те докарвали топове пред нивите и поваляли стръковете със стрелба. Но тази работа била много несигурна: един стрелял високо над класовете, друг улучвал не стръковете, а самите класове и ги разпилявал на вятъра, пък и на всичко отгоре стрелбата дигала нетърпим шум.

Ала средният брат запретнал ръкави и почнал да коси тъй тихо и тъй бързо житото, че хората зяпнали от почуда. Съгласни били да му дадат за косата всичко, каквото поиска. И му дали кон, натоварен с толкова злато, колкото можел да носи.

Тогава и третият брат решил да намери добър купувач за котката си. С него се случило същото: докато стоял на сушата, не постигнал нищо, защото навсякъде имало толкова много котки, че хората обикновено давели новородените котенца в реките. Накрая заминал с кораб за един остров и там за щастие никой още не бил виждал котка. Мишките били се наплодили тъй, че просто танцуvalи по масите и столовете, все едно дали стопанинът си бил в къщи, или не. Хората пищели страшно от тая напаст, но и сам царят в двореца не знаел как да се отърве от нея. Мишките цвъртели на всички страни и изгризвали всичко, каквото успявали да докопат.

Но ето че котката тръгнала на лов, скоро очистила няколко зали от мишките, и хората помолили царя да купи чудотворното животно за царството. Царят на драго сърце дал на момъка каквото поискал: един катър, натоварен със злато. Така и третият брат се завърнал у дома с голямо съкровище.

Котката се забавлявала чудесно с мишките в царския дворец и изподавила толкова много от тях, че хората вече не могли да ги броят. Но след толкова работа накрая се сгорещила и ожадняла. Спряла се, дигнала глава и измяукала:

— Мяу, мяу!

Царят и цялата му придворна свита чули тоя странен звук и толкова се изплашили, че побягнали от двореца навън. На двора се състоял коронен съвет: какво най-разумно би могло да се направи. Накрая взели решение да изпратят при котката вестител, който да я покани да напусне доброволно двореца, в противен случай щели да я изгонят насиленствено. Съветниците рекли:

— Предпочитаме да страдаме от мишките, с тая напаст вече сме свикнали, отколкото да търпим тоя звяр, който застрашава живота ни.

Един паж се изкачил горе и попитал котката ще напусне ли доброволно двореца. А котката, която била ожадняла още повече, отвърнала само:

— Мяу, мяу!

Пажът разбрал „не, не“ и предал отговора й на царя.

— Добре — рекли съветниците, — тогава ще употребим сила.

Докарали топове и почнали да стрелят по двореца, докато го подпалили. Когато огънят стигнал до залата, в която била котката, тя скочила благополучно през прозореца навън, но обсадителите не спрели стрелбата, докато не изравнили двореца със земята.

СИНЯТА СВЕТЛИНА

Имало в старо време един наемен войник, който дълги години служил вярно на царя. Но войната свършила, пък и войникът поради много рани, получени в битките, не можел вече да служи, та царят му рекъл:

— Нямам вече нужда от тебе и можеш да си вървиш у дома. Няма да получаваш пари занапред, защото плащам само на онези, които са на служба при мен.

Не знаел войникът с какво ще преживява отсега нататък, тръгнал си угрожен, вървял цял ден и по мръкнало стигнал в една гора. Когато притъмняло съвсем, видял някаква светлина, запътил се към нея и спрял пред една къща, в която живеела вещица.

— Дай ми да похапна и пийна и ме остави да пренощувам, иначе ще загина — рекъл ѝ той.

— Охо — отвърнала тя, — кой дава нещо на избягал войник? Но аз ще се смиля над тебе и ще те приютя, ако извършиш, каквото ти поискам.

— Какво искаш? — попитал войникът.

— Да прекопаеш утре градината ми.

Съгласил се войникът и работил на следния ден, колкото му държали силите, но не успял да свърши до вечерта.

— Виждам, че днес не можеш повече — рекла вещицата. — Ще те оставя още една нощ тук, но утре ще ми насечеш и нацепиш една кола дърва.

Войникът употребил за тая работа целия ден и вечерта вещицата му предложила да остане още една нощ.

— Утре ще ми свършиш само една дребна работа. Зад къщата има стар пресъхнал кладенец и в него ми падна свещта. Тя гори със син пламък и не угасва. Ще слезеш да ми я извадиш.

На другия ден старицата го завела до кладенеца, накарала го да влезе в един кош и го спуснала долу. Намерил той свещта със синия пламък и дал знак на старицата да го изтегли пак горе. Тя го изтеглила,

но когато наблизил отвора на кладенеца, протегнала ръка да му вземе свещта.

— Не — рекъл той, защото разбрал лошото й намерение, — няма да ти дам свещта, докато не стъпя с двата крака на земята.

Вещицата се разярила, пуснala го да падне в кладенеца и си отишла.

Паднал клетият войник на влажното дъно, без да пострада, и свещта продължавала да пръска синя светлина, но какво можела да му помогне тя? Разбрал, че няма да избегне смъртта, поседял известно време в безмерна тъга, после случайно бръкнал в джоба и напипал лулата си, която още била наполовина пълна.

„Това ще бъде последното ми удоволствие“ — помислил си той, извадил я, запалил я от синия пламък и запушил. Но щом пушекът почнал да се вие в кладенеца, пред войника неочаквано се изправило едно дребно, черно човече и го попитало:

— Какво ще заповядаш, господарю?

— Откъде-накъде ще ти заповядвам аз? — отвърнал изумен войникът.

— Длъжен съм да изпълня всичко, каквото поискаш — рекло човечето.

— Добре — рекъл войникът, — тогава ми помогни най-напред да се измъкна от кладенеца.

Човечето го уловило за ръка и го повело през един подземен проход, но не забравило да вземе свещта, която пръскала синя светлина. Из пътя му показало всички съкровища, натрупани скритом от вещицата, и войникът си взел толкова злато, колкото можел да носи.

Като се намерил отново горе на земята, той рекъл на човечето:

— Сега иди да вържеш дъртата вещица и я заведи при съдията.

След малко тя префучала като вихър край войника — била яхнала един див котарак и непрекъснато надавала ужасни писъци. Не минало дълго време и ето че човечето се върнало.

— Всичко е наред — рекло то, — вещицата е вече в затвора. — И попитало:

— Какво друго ще заповядаш, господарю?

— Сега засега нищо — рекъл войникът, — можеш да се прибереш у дома. Но повикам ли те, пристигай незабавно!

— Нужно е само да си запалиш лулата от свещта със синия пламък и аз начаса ще се изправя пред тебе — рекло човечето и после изчезнало от очите му.

Войникът се върнал в града, откъдето бил дошъл. Купил си хубави дрехи, влязъл в най-скъпата странноприемница и заповядал на съдържателя да му нареди една стая колкото е възможно по-разкошно. Приготвили стаята, настанил се войникът в нея, повикал черното човече и му рекъл:

— Аз служех вярно на царя, но той ме отпрати и ме оставил да гладувам. Искам да му отмъстя.

— Какво да сторя аз? — попитало Човечето.

— Късно тази вечер, щом царската дъщеря си легне и заспи дълбоко, донеси я тук да ми послугува.

Човечето рекло:

— За мене тази работа е лесна, но ще бъде опасно за тебе, ако се разчуе. Може лошо да си изпатиш.

Щом ударило полунощ, вратата изведнъж се отворила сама и човечето внесло царкинята в стаята.

— Аха, пристигна ли? — викнал войникът. — Веднага на работа! Иди да вземеш метлата и измети!

След като помела, той й заповядал да дойде пред креслото му, протегнал нозете си и рекъл:

— Изуй ми ботушите!

После ги запратил по главата й, а тя трябвало да ги дигне, почисти и лъсне. Тя изпълнила всичко, каквото й заповядал, без съпротива, мълчаливо и с полу затворени очи.

А щом пропели първи петли, човечето отново я занесло в царския дворец и я положило в леглото й.

Събудила се царкинята на другата заран, отишла при баща си и му рекла, че сънуvalа чудноват сън.

— Понесоха ме със светкавична бързина по улиците и ме оставиха в стаята на един войник, на когото трябваше да слугувам, да върша най-черната работа, да му мета стаята и да му чистя ботушите. Беше само насын, а пък съм толкова уморена, като че наистина съм вършила всичко това.

— Може да не е било сън, а действителност — рекъл царят, — та ще ти дам следния съвет: направи малка дупка на джоба си и го

напълни с грахови зърна. Ако те отнесат пак, зърната ще изпадат през дупката и ще оставят следа по пътя.

Докато царят я наставлявал така, човечето стояло невидимо отстрани и чуло всичко. През нощта, като понесло пак спящата царкиня по улиците, няколко грахови зърна наистина изпадали, но не могли да оставят следа, тъй като хитрото човече предварително осеяло всички улици с грахови зърна. И царкинята трябвало повторно да слугува, докато пропели първи петли.

На другата заран царят пратил хората си да търсят следата, но техните усилия били напразни, защото по всички улици сиромашки деца събириали граховите зърна и викали:

— Тази нощ е валял грах.

Тогава царят рекъл:

— Трябва да измислим нещо друго. Легни си тази вечер с обувките и като си тръгваш оттам, скрий едната някъде. Аз ще я намеря.

Черното човече пак подслушвало и узнало намеренията на царя, затова вечерта, когато войникът му поръчал да донесе пак царкинята, то се помъчило да го раздума и му рекло, че не знаело средство против тая хитрина; а пък ако намерели обувката у войника, щял лошо да изпрати.

— Прави, каквото ти рекох — отвърнал войникът. И царкинята трябвало трета нощ поред да прислужва.

Ала преди да я отнесат обратно в двореца, тя скрила едната си обувка под леглото.

На другата заран царят пратил да дирят обувката на дъщеря му из целия град. Намерили я у войника, който по молба на човечето бил напуснал града, но скоро го настигнали, хванали го и го хвърлили в тъмницата. В бързината си той пък бил забравил най-важните неща: свещта, която пръскала синя светлина, и златото. Имел в джоба си само една жълтица.

Но както стоял окован до прозореца на тъмницата, зърнал единого от другарите си да минава по улицата. Почукал тогава на стъклото, приближил се другарят му и той му рекъл:

— Забравих в странноприемницата едно вързопче. Имай добрината да ми го донесеш, ще ти дам една жълтица.

Отърчал неговият другар и му донесъл вързопчето. Отпратил го войникът, запалил лулата си и черното човече веднага се вестило.

— Не се страхувай! — рекло то на господаря си. — Върви, където те водят, и се остави в ръцете им. Вземи само свещта, която пръска синя светлина, със себе си!

На другия ден изправили войника пред съда и макар че не бил извършил никакво престъпление, съдията го осъдили на смърт. Но като го извеждали от съда, той помолил царя за една последна милост.

— Каква? — попитал царят.

— Разреши ми да изпуша на път към лобното място още една лула.

— Можеш да изпушиш и три — отвърнал царят, — но не си въобразявай, че ще ти подаря живота.

Извадил войникът лулата си, запалил я от свещта със синия пламък и щом се дигнали няколко колелца пушек, човечето се явило. Държало малък бич в ръката си и попитало:

— Какво ще заповядаш, господарю?

— Набий тоя продажен съдия и стражарите му така, че да се натъркалят по земята! Но недей забравя и царя, който се отнесе тъй лошо с мене.

Развъртяло се светковично човечето насам-натам и всеки, когото само докоснело с бича си, падал веднага на земята и не смеел да мръдне. Изплашил се царят, ударил го на молба и само за да запази живота си, отстъпил царството си на войника и му дал дъщеря си за жена.

ПЕПЕЛЯШКА

Жената на един богат човек се разболяла и като усетила, че наближава сетният ѝ час, повикала до леглото единствената си дъщеричка и ѝ казала:

— Мила дъще, бъди все така послушна и добра! Аз ще бдя над тебе и ще ти помагам дори когато бъда покойница.

Склопила очи и издъхнала. Момичето ходело всеки ден на майчиния си гроб и плачело много, но останало послушно и добро.

Дошла зимата, покрил сняг като бял саван гроба. После пролетното слънце стопило снега и мъжът си взел друга жена.

Тази жена довела в къщата му две дъщери с хубави бели лица, но с грозни и черни сърца. И за клетото заварениче настанали лоши дни.

— Защо тази глупава гъска стои при нас в стаята? — рекли те веднъж. — Който иска да яде хляб, трябва да го заслужи. Марш на работа в кухнята.

Съблекли ѝ гиздавите дрешки, навлекли ѝ вехта сива престилка и нахлузили на краката ѝ дървени обувки.

— Вижте я нея, гордата царкиня, как се е натруфила! — викнали двете, разкискали се и я завели в кухнята.

Шетала тя там от зори до късна вечер. Ставала още в тъмно и се залавяла с тежка работа: носела вода, кладяла огън, готовела и миела. Отгоре на всичко сестрите я осърбявали, както можели, подигравали ѝ се и разсипвали граха и лещата в пепелта, та да карят завареничето отново да сяда и да събира зърната повторно. Вечер, съсипана от работа, девойката лягала в пепелта край огнището, защото нямала легло. И тъй като винаги била прашна и изпоцапана, наричали я Пепеляшка.

Тръгнал веднъж бащата на някакъв панаир и попитал двете доведени дъщери какво да им донесе.

— Гиздави премени — рекла едната.

— Бисери и драгоценни камъни — обадила се втората.

— Ами какво искаш ти, Пепеляшке? — попитал бащата.

— Татко, като потеглиш отново назад за у дома, откърши ми първата вейка, която тешибне по шапката.

Купил той за двете доведени дъщери гиздеви премени, бисери и драгоценни камъни, а на връщане, като минавал през един зелен гъсталак, една леска гошибнала по шапката. Откършил той вейката и я взел със себе си. Като се върнал у дома, дал на доведените дъщери, каквото били си пожелали, а на Пепеляшка дал лесковата вейка.

Поблагодарила му Пепеляшка, отишла на майчиния си гроб, забола вейката в пръстта и плакала, плакала тъй дълго, че сълзите, които се ронели от очите ѝ, полели обилно вейката. Израсла вейката и станала хубаво дърво. Пепеляшка отивала по три пъти всеки ден, сядала под дървото и всеки път на дървото кацало едно бяло птиче. Щом Пепеляшка изричала някакво желание, птичето ѝ пускало, каквото си била пожелала.

Случило се веднъж, че царят устройвал празненство, което щяло да продължи три дни, и поканил всички хубави девойки от цялата страна, та синът му да си избере невеста между тях. Щом узнали, че ще отидат и те, двете доведени сестри се развеселили, повикали Пепеляшка и рекли:

— Вчешни косите, изчеткай ни обувките и затегни токичките!
Отиваме на сватба в царския дворец.

Покорила се Пепеляшка, но заплакала, защото много ѝ се искало да потанцува и тя. Помолила мащехата да я пусне, но мащехата викнала:

— Ти ли да отидеш на празненството, Пепеляшке? Ти, дето си толкова прашна и изпоцапана!

Но тъй като Пепеляшка не престанала да я моли, тя накрая рекла:

— Разсипала съм една паница леща в пепелта. Ако за два часа събереш лещата, ще отидеш и ти.

Излязла Пепеляшка през задната врата в градинката и викнала:

— Гъльбчета, гургулички и всички птички под свода небесен, елате да ми помогнете да събера лещата!

Хубави зърна в паничката,

лоши в гушката на птичката.

Тозчас през кухненския прозорец влетели две бели гъльбчета, после гургулички, а накрая запърполили на орляци всички птички под свода небесен и накацали край пепелта. Закимали гъльбчетата с

главиците си и почнали: кльв, кльв, кльв — след тях и останалите: кльв, кльв, кльв — и събрали всички хубави зърна в паницата. Минал не минал дори час, свършили те работа и излетели пак навън.

Занесло радостно момичето паницата на мащехата и си мислело, че тя ще го пусне да отиде на бала. Но мащехата рекла:

— Не може, Пепеляшке, ти нямаш хубава премяна и не умееш да танцуваш, всички ще ти се смеят.

Разплакало се момичето и тогава мащехата рекла:

— Ако за един час събереш две пълни паници леща от пепелта, ще отидеш и ти.

Мислела си, че това било вече невъзможно. Разсипала две пълни паници леща в пепелта, но Пепеляшка пак излязла през задната врата в градината и викнала:

— Гълъбчета, гургулички и всички птички под свода небесен, елате да ми помогнете да събера лещата!

Хубави зърна в паничката,
лоши в гушката на птичката.

Тозчас през кухненския прозорец влетели две бели гълъбчета, после гургулички, а накрая запърполили на орляци всички птички под свода небесен и накацали край пепелта. Закимали гълъбчетата с главиците си и почнали: кльв, кльв, кльв — след тях и останалите: кльв, кльв, кльв — и събрали всички хубави зърна в паниците. Минал не минал дори половин час, свършили те работа и излетели пак навън.

Занесло радостно момичето паниците на мащехата и си мислело, че тя ще го пусне да отиде на празненството. Но мащехата рекла:

— Всичко е напусто. Няма да отидеш, защото нямаш хубава премяна и не умееш да танцуваш. Само ще ни посрамиш.

Обърнала му гръб и бързо-бързо излязла с двете си горделиви дъщери.

Тъй като сега в къщи нямало никого, Пепеляшка отишла на майчиния си гроб под леската и викнала:

— Разклати се дръвче, разклати и за миг със сребро и със злато ме покрий от глава до пети, та да ида и аз във палата!

Пуснало тозчас птичето отгоре сърмошита премяна и пантопки, извезани с коприна и сребро. Облякла Пепеляшка веднага премяната и отишла на бала. Ала сестрите и мащехата не я познали и мислели, че е някоя непозната царкиня — толкова хубава била в сърмошитата

премяна. За Пепеляшка съвсем не им минавало през ума — мислели, че тя седи сред мръсотията и събира лещата в пепелта. Царският син пресрецнал хубавицата, уловил я за ръка и двамата затанцували. После той не пожелал да танцува с никоя друга, затова не пуснал вече ръката ѝ и щом дойде някой друг да я покани за танц, отговарял:

— Аз ще танцувам с нея.

Танцуvala Пепеляшка до полунощ и решила да се прибере у дома. Но царският син рекъл:

— Ще дойда да те изпратя.

Искал да разбере чия дъщеря е хубавата девойка. Ала пред къщи тя се отскубнала от него и се скрила в гъльбарника.

Почакал царският син, докато дошъл баща ѝ. Царският син му рекъл, че непознатата девойка се скрила в гъльбарника. Бащата помислил, че може да е била Пепеляшка. Донесли му брадва и кирка и той разбил гъльбарника, но вътре не намерили никого. И когато влезли в кухнята, видели Пепеляшка с изпоцапаната си престилка, легнала край пепелта, а над огнището мъждукало кандило. Защото Пепеляшка била скочила бързо от задната страна на гъльбарника и изтичала при леската, съблякла там хубавата премяна и я оставила на гроба. Прибрало я птичето, а Пепеляшка облякла сивата си престилка и легнала край пепелта в кухнята.

На другия ден, когато празненството начело отново и родителите и доведените дъщери пак излезли, Пепеляшка отишла при леската и рекла:

— Разклати се дръвче, разклати и за миг със сребро и със злато ме покрий от глава до пети, та да ида и аз във палата!

Пуснало тозчас птичето отгоре друга премяна — много по-разкошна от първата. И когато облечена в нея, Пепеляшка се явила на бала, всеки се удивил на хубостта ѝ. Ала царският син я чакал да дойде, уловил я веднага за ръка и двамата танцували все заедно. Щом дойдели да я поканят други, той отговарял:

— Аз ще танцувам с нея.

Свечерило се, тръгнала си тя и царският син я проследил — искал да види в коя къща ще влезе, но тя побягнала и се скрила в градината зад къщата. Там имало едно хубаво високо дърво, отрупано с чудесни круши. Покатерила се Пепеляшка на него пъргава като

каторичка, скрила се в клоните и царският син не разбрал къде се е дянала. Но почакал, докато се прибере бащата, и му рекъл:

— Непозната девойка побягна и ми се струва, че се покатери на крушата.

„Да не е била Пепеляшка?“ — помислил си бащата.

Пратил да му донесат брадвата и повалил дървото, но на него нямало никого.

А щом влезли в кухнята, Пепеляшка лежала като всеки друг път в пепелта. Тя била скочила от дървото отзад, занесла пак хубавата рокля на птичето в леската и облякла сивата си престиилка.

На третия ден, след като родителите и сестрите излезли, Пепеляшка отишла пак на майчиния си гроб и рекла на дръвчето:

— Разклати се дръвче, разклати и за миг със сребро и със злато ме покрий от глава до пети, та да ида и аз във палата!

Пуснало птичето сега друга премяна, още по-разкошна и по-блестяща от предишните две, а пантофките били цели златни. Като пристигнала в тая премяна на празненството, всички така се възхитили, че просто онемели. Царският син танцуval само с нея и щом я поканел друг, отговарял:

— Аз ще танцуам с нея.

Свечерило се, тръгнала си Пепеляшка и царският син поискал да я изпрати, но тя побягнала тъй бързо, че той не могъл да я последва. Ала царският син си послужил с хитрост — бил накарал да намажат всички стъпала на стълбата с катран, и като припкала Пепеляшка по стълбата, лявата ѝ пантофка се залепила и останала там. Приbral я царският син и я огледал — тя била тъй малка, тъй красива и цялата от злато!

Отишъл на другата заran при бащата и му рекъл:

— Ще взема за съпруга онази, чийто крак влезе в тая златна обувка.

Зарадвали се двете сестри, защото имали хубави крака.

Влязла голямата в стаята си да премери пантофката. Ала палецът не влизал — обувката била много малка за нейния крак. Майката, която стояла край нея, ѝ подала един нож и рекла:

— Отрежи си палеца! Като станеш царица, няма да ходиш пешком.

Отрязала си девойката палеца, напъхала с голяма мъка крака си в обувката, стиснала зъби, за да не издаде болката си, и отишла при царския син.

Качил я той на своя кон като годеница и тръгнали. Ала трябвало да минат покрай гроба, а там на леската били кацнали две гъльбчета и гукнали високо:

— Пантофката прекрасна е явно много тясна, та блика кръв от нея, а скромната мома остана у дома.

Погледнал тогава царският син към пантофката и видял кръвта. Обърнал коня, върнал лъжливата годеница в родителския ѝ дом и рекъл, че тя не е истинската. Накарал другата сестра да обуе пантофката.

Отишла и тя в стаята си и напъхала благополучно пръстите си в пантофката, но петата ѝ била много широка. Тогава майката ѝ подала един нож и рекла:

— Отрежи малко от петата! Като станеш царица няма вече да ходиш пешком.

Отрязала девойката малко от петата, намъкнала с голяма мъка крака си в пантофката, стиснала зъби, за да не издаде болката си, и отишла при царския син.

Качил я той на своя кон като годеница и тръгнали. Като минавали покрай леската, на нея пак били кацнали същите гъльбчета и гукнали високо:

— Пантофката прекрасна е явно много тясна, та блика кръв от нея, а скромната мома остана у дома.

Погледнал царският син крака на годеницата и видял, че от пантофката блика кръв и от нея белите чорапи са се обагрили червено. Обърнал коня и върнал лъжливата годеница в родителския ѝ дом.

— И тази не е истинска — рекъл той. — Нямате ли друга дъщеря?

— Нямаме — отвърнал бащата. — Вярно, покойната ми жена остави една невръстна и неу碌една пепеляшка, но не е възможно тя да стане ваша годеница.

Царският син поискал да я повикат, но майката рекла:

— О, не! Тя е толкова изпоцапана, че не бива да се вестява пред людски очи.

Ала той настоял да я доведат и те се видели принудени да я повикат. Измила си Пепеляшка най-напред ръцете и лицето, после отишla при царския син и му сторила поклон, а той ѝ подал златната пантофка. Седнала тя на едно ниско столче, извадила крака си от тежката дървена обувка, пъхнала го в златната и тя ѝ прилепнала като излята. А когато Пепеляшка се изправила и царският син я погледнал в лицето, той познал хубавата девойка, с която танцуval, и викнал:

— Ето я истинската годеница!

Мащехата и двете сестри се изплашили и пребледнели от яд. А той качил Пепеляшка на коня и препуснал веднага с нея. Като минавали покрай леската, двете бели гъльбчета гукнали високо:

— Пантофката прекрасна за нея не е тясна, та кръв сега не блика; той скромната мома отвежда у дома.

И след като изгугукали тия думи, прилетели и кацнали на раменете на Пепеляшка, едното отдясно, другото отляво, и останали там.

ЖАБОКЪТ-ЦАР ИЛИ ЖЕЛЕЗНИЯТ ХАЙРИХ

В старо време, когато желанията още се събъдвали, живял един цар, който имал няколко дъщери и всички до една били хубави. Но най-малката била толкова хубава, че дори слънцето, видяло толкова хубост по света, се удивявало, колчем озаряло лицето ѝ.

Близко до царския дворец се разстилала голяма тъмна гора и в гората, под една стара липа, имало кладенец. Когато денят бил много горещ, царкинята отивала в гората и сядала на зида на хладния кладенец. Ако пък я обхванела досада, вземала една златна топка, хвърляла я във въздуха и пак я улавяла, и тази топка била най-любимата ѝ играчка.

Не щеш ли, веднъж златната топка не паднала в протегнатите нагоре ръчици на царкинята, ами тупнала на земята, отскочила и паднала право във водата. Царкинята я проследила с очи, но топката изчезвала, а кладенецът бил толкова дълбок, че не се виждало дъното му. Тя заплакала и плачела все по-силно и по-силно и не можела да се успокои.

Но както плачела, някой ѝ викнал:

— Какво ти е, царска дъщре? Ридаеш така, че ще покъртиш и камък.

Тя погледнала наоколо да види откъде иде гласът и зърнала един жабок, подал дебелата си гроздна глава над водата.

— А, ти ли си, стари мокръо? — рекла тя. — Плача за златната си топка, дето ми падна в кладенеца.

— Хайде, не плачи! — отвърнал жабокът. — Аз бих ти помогнал, но какво ще ми дадеш, ако ти донеса играчката?

— Каквото искаш, драги жабоко — викнала тя. — Роклята, бисерите, скъпоценните камъни, дори златната корона, която е на главата ми. Жабокът рекъл:

— Не ми трябват роклята, бисерите, скъпоценните камъни и златната корона. Но ако склониш да ме обикнеш, ако ме приемеш за

другар в твоите игри, ако ми разрешиш да сядам на масата до тебе, да ям от твоята златна чинийка, да пия от твоята чашка, да спя в твоето креватче, ако ми обещаваш всичко това, аз ще сляза в кладенеца и ще ти донеса златната топка.

— О, да — рекла тя, — обещавам ти всичко, каквото искаш, стига само да ми донесеш топката.

Но си помислила: „Виж го какво дърдори глупавият жабок! Неговото място е във водата, при другите жаби, и работата му е да кряка, а не да бъде другар на човек.“

Като чул обещанието, жабокът гмурнал глава във водата, спуснал се надолу и след малко отново изплувал горе — носел топката в устата си и я сложил на тревата.

Царкинята много се зарадвала, като видяла пак хубавата си топка, дигнала я и се завтекла назад към двореца.

— Чакай, чакай — викнал жабокът, — вземи ме със себе си, аз не мога да тичам като тебе!

Но напусто квакал подире ѝ, колкото му глас държал. Тя не го слушала, прибрала се бързо-бързо у дома си, забравила скоро клетия жабок и той трябвало отново да слезе в кладенеца.

На другия ден, като седнала с царя и всички придворни на трапезата и почнала да яде от златната си чинийка — пляс-плюс, пляс-плюс, — някой зашляпал по мраморната стълба, стигнал горе, похлопал на вратата и викнал:

— Най-малка царска дъщре, отвори ми!

Изтичала тя да види кой е вън, но като отворила, видяла жабока. Затворила бързо вратата и се върнала на трапезата, но цялата треперела от страх.

Видял царят, че е разтревожена, и я попитал:

— Защо толкова се изплаши, чедо? Да не е дошъл някой великан да те грабне?

— Не — отвърнала тя, — не е великан, а мръсен жабок.

— Какво иска този жабок от тебе?

— Ох, мили татко, като бях вчера в гората и играех край кладенеца, златната ми топка падна във водата. Разплаках се и плачех, без да мога да спра, и тогава този жабок я извади от кладенеца и ми я донесе. Но тъй като много настояваше, обещах му да го взема за

другар в игрите си, без да помисля, че може да живее вън от водата. Стои сега отвън и иска да влезе при мене.

Похлопало се втори път и се чуло:

— Хайде, малка царска дъщре, отвори, пусни ме в къщи! Та забрави ли, че вчера твойта топка аз намерих и че ти ми дума даде там, до кладенеца хладен? Хайде, малка царска дъщре, отвори, пусни ме в къщи!

Тогава царят рекъл:

— Каквото си обещала, трябва да го изпълниш. Иди и отвори на жабока!

Отишла царкинята и отворила вратата. Жабокът с един скок влязъл, тръгнал по петите ѝ и спрятал до нейния стол. Почакал малко, и викнал:

— Дигни ме да седна до тебе!

Тя се двоумяла, но накрая царят ѝ заповядал да изпълни желанието на жабока.

Като се намерил на стола, жабокът поискал да се качи на масата и пак ѝ рекъл:

— Бутни златната си чинийка към мене, та да ядем заедно!

Направила тя и това, но се виждало, че го прави без желание. Усладила се гозбата на жабока и той си хапнал добре, а царкинята едва прегъръщала. Накрая жабокът рекъл:

— Ядох до насита и се уморих. Занеси ме сега в стаята си. Оправи коприненото креватче, та да си легнем.

Разплакала се царкинята, защото я било страх от студения жабок. Тя не смеела да го докосне, а той искал да спи в нейното хубаво чисто легло. Но царят се разгневил и рекъл:

— Не бива да презираш онзи, който ти е помогнал в беда.

Нямало що, уловила го тя с два пръста, занесла го в стаята си и го оставила в един ъгъл. Но щом се мушнала в леглото, той допълзял и рекъл:

— Уморен съм и искам да спя удобно като тебе. Ако не ме дигнеш, ще те обадя на баща ти.

Тогава тя ужасно се разсърдила, хванала го и с всички сили го запратила в стената.

Най-сетне ще ме оставиш на мира, отвратителен жабоко!

Но като паднал на пода, жабокът се превърнал в царски син с хубави и весели очи.

Сега по волята на нейния баща той ѝ станал мил другар и съпруг. Разказал ѝ, че бил омагьосан от зла вещица и само тя, най-малката царска дъщеря, могла да го избави от кладенеца. Скоро си легнали, понеже на другия ден щели да заминат заедно за неговото царство.

На заранта, щом слънцето се събудило, пред двореца спряла каляска, в която били впрегнати осем бели коня с бели пера от камилска птица на главата и със златни синджири отстрани; а отзад на каляската стоял прав прислужникът на младия цар, верният Хайнрих.

Когато господарят му бил превърнат в жабок, такава голяма мъка обзела верният Хайнрих, че той накарал да стегнат с три железни обръча сърцето му, за да не се пръсне от скръб и жалост. Сега каляската трябвало да заведе младия цар в царството му.

Верният Хайнрих помогнал на двамата да се качат, изправил се отзад на каляската и сърцето му преливало от радост, че господарят вече е избавен от магията.

Като изминали малко от пътя, царският син чул силен пукот отзад, като че се строшило нещо. Обърнал се и викнал:

— Изпуска, Хайнрих, нещо става, каляската ти не е здрава.

А верният Хайнрих отвърнал:

— Не, падна обръч от сърцето, от моето сърце, което усещаше се много зле

и чезнеше от жал, докле вий в оня кладенец дълбок живеехте като жабок.

Изпукало втори и трети път и царският син все мисел, че става нещо с каляската, а то били железните обръчи, които се пукали и падали от сърцето на верният Хайнрих поради радостта, че господарят му се избавил от магията и бил честит.

ЩАСТЛИВИЯТ ХАНС

Служил Ханс седем години на господаря си и накрая рекъл:

— Господарю, уреченото време мина. Искам сега да се прибера у дома при мама, та ми дай каквото ми се полага.

Господарят отвърнал:

Ти ми служи честно и почтено. Каквато беше службата ти, такова следва да бъде и заплащането.

И му дал една буца злато, голяма колкото главата на Ханс.

Извадил Ханс кърпа, увил златната буца в нея, сложил я на рамото си и поел към къщи. Но както крачел по пътя, видял един конник, който яздел бодър и весел пъргавия си кон.

— Ех — рекъл Ханс високо, когато конникът минал край него, — хубаво нещо е ездата! Седиш си като на стол, няма да се препъваш в камъни, не късаш обувки и неусетно стигаш надалеко.

Чул конникът тия думи, спрял коня и викнал:

— Ей, Ханс, защо тогава ходиш пешком?

— Защото съм принуден отвърнал Ханс. Трябва да занеса тая буца у дома. Злато е наистина, но заради нея не мога да държа главата си право, пък и ме убива на рамото.

— Знаеш ли какво — рекъл конникът, — хайде да направим размяна: аз ще ти дам коня, а ти ще ми дадеш буцата.

— На драго сърце — рекъл Ханс, — но те предупреждавам, че не е никак лека.

Слязъл конникът, взел златото, помогнал на Ханс да яхне коня, после сложил поводите в ръцете му и рекъл:

— Ако искаш конят да препусне бързо, цъкни му с език и му подвикни: хоп, хоп!

Зарадвал се от душа Ханс, като седнал на коня, понесъл се волно напред, но след малко решил, че трябва да препусне още по-бързо. Почнал да цъка с език и да вика „хоп, хоп!“. Препуснал конят в силен тръс и докато Ханс се опомни, изхвръкнал от седлото и се намерил в рова, който отделял нивите от пътя.

Конят щял и да побегне, ако не го спрял един селянин, който вървял по пътя и карал крава напреде си. Ханс поразкършил снага и отново се изправил на крака, но бил много сърдит и рекъл на селянина:

— Никакво удоволствие не е това, ездата де, особено когато налетиш на такава кранта, която само те тръска и те хвърля от седлото, та можеш да си строшиш главата. Никога вече в живота си няма да яхна кон. Виж, твоята крава е нещо хубаво! Вървиш си спокойно зад нея, а отгоре на това тя всеки ден редовно ти дава мляко, масло и сирене. Какво ли не бих дал да се сдобия с такава крава!

— Добре — отвърнал селянинът, — ако кравата толкова много ти харесва, аз ще ти я дам, а ти в замяна ще ми дадеш коня.

Съгласил се Ханс и радостта му нямала край. Селянинът пък се метнал на коня и препуснал бързо по пътя.

Подкаран Ханс мирно кравата напреде си и почнал сам да се убеждава, че е направил добра размяна:

„Имам ли само къшай хляб, а той никога няма да ми липсва, та колчем ми се доще, мога да го ям с масло и сирене. Ожаднея ли, ще издоя кравата и ще пия мляко. Какво повече искаш, душо моя?“

Стигнал скоро Ханс една странноприемница, отбил се и в голямата си радост изял до троха всичко, каквото носел за обед и за вечеря, а за последните петачета си поръчал чаша бира. После пак подкаран кравата по пътя за майчиното си село.

Наблизвало пладне, жегата ставала все по-непоносима, а Ханс се намирал сред пусто поле, през което трябало да върви сигурно още цял час. Сгорещил се така, че от жажда езикът му залепнал за небцето.

„Лесна е работата — помислил си Ханс, — ще издоя кравата и ще се разхладя с млякото.“

Вързал добичето за едно сухо дърво и понеже нямал ведро, подложил кожения си каскет. Но колкото и да стискал вимето, не се показала нито капка мляко. И тъй като бил много непохватен в доенето, нетърпеливото добиче най-сетне дигнало единия заден крак и го ритнало тъй силно по главата, че той се строполил на земята и дълго време не можал да дойде на себе си и да разбере къде се намира.

За щастие по пътя се задал един касапин, който карал в ръчна количка едно прасе.

— Какво те е сполетяло? — викнал той и помогнал на добрия Ханс да се изправи на нозе.

Разказал му Ханс какво си изпатил. Касапинът му подал едно стъкло и рекъл:

— Пийни първом една гълтка, та да се посъзвземеш. Кравата не пуска мляко, защото е старо добиче, бива го само за впрягане или за клане.

— Отде да знам! — викнал Ханс и поопипал леко мястото на главата, дето го ритнала кравата. Наистина, хубаво е човек да си има в къщи такова добиче и да го заколи; колко месо ще падне! Но аз не обичам много кравешко месо, не е сочно. Виж, друго би било да имах такова прасенце! Свинското месо има по-друг вкус, да не говорим пък за надениците!

— Слушай, Ханс — рекъл тогава касапинът, — искам да ти помогна и съм готов да ти дам прасето срещу кравата.

Това се нарича приятелство! — викнал Ханс.

Дал му кравата, накарал касапина да свали прасето от количката и хванал края на въжето, с което било вързано прасето.

Продължил пътя си и почнал да разсъждава как всичко се нареджало според желанието му: щом му се случела някаква неприятност, веднага след нея идело нещо добро.

Скоро редом с него тръгнал един момък, който носел хубава бяла гъска под мишница. Рекли да си скъсят времето и Ханс почнал да разправя за щастието си: как винаги правел изгодна размяна.

Момъкът пък му обадил, че носи гъската за угощение на детската кръщавка.

— Повдигни я само — рекъл той и я хванал за крилата — да видиш колко е тежка! Цели два месеца съм я угоявал здравата. Който хапне от нея, когато я опечем, дълго ще си облизва пръстите.

— Да — рекъл Ханс и претеглил гъската с една ръка, — тежка е, но и моето прасе си го бива.

През това време момъкът почнал да се оглежда тревожно на всички страни и после заклатил глава.

— Слушай — рекъл той, — работата с твоето прасе не е твърде чиста. В селото, през което минах, откраднали днес едно прасе от кочината на кмета. Опасявам се, че е същото, което държиш за въжето. Разпратили са на всички страни хора да го търсят и лошо ще изпятиш, ако те пипнат с прасето. Най-малкото ще те тикнат в дранголника.

Изплашил се простодушният Ханс и рекъл:

— Тю, да се не види макар! Помогни ми в бедата! Ти си от този край и ще се оправиш по-лесно. Вземи прасето и ми дай гъската!

— Излагам се на голяма опасност — отвърнал момъкът, — но не искам да те сполети нещастие по моя вина.

Хванал края на въжето и бързо подкаран прасето по един обиколен път.

Отървал се простодушният Ханс от грижите си и с гъската под мишница продължил пътя за своето село.

Като поразмисля добре — рекъл той сам на себе си, — аз печеля повече от размяната. Първо, хубавото печено; второ, многото мас, която ще пусне гъската и с която ще си мажем хляба цели три месеца; накрая хубавата бяла перушина, с която ще ми напълнят възглавницата, та ще заспивам, без да ме люлеят. Пък и мама има да се радва!

Като минавал през последното село, видял един точилар с количка. Колелото бръмчало и той му пригласял:

— Въртя колелото и ножици точа, и хората срещам радушно и с почит.

Спрял се Ханс да го погледа как работи, а накрая го заговорил и рекъл:

— Върви ти работата, щом точиш и ти е толкова весело на душата!

— Така е — отвърнал точиларят, — златен ми е занаятът. Добрият точилар е човек, който, колчем бръкне в джоба си, набарва пари в него. Ами ти къде купи тая хубава гъска?

— Не съм я купил, а я размених за прасе.

— Ами прасето?

— Взех го срещу крава.

— Ами кравата?

— Взех я срещу кон.

— Ами конят?

— За него дадох една буза злато, голяма колкото главата ми.

— Ами златото?

— То ми беше заплатата за седем години служба.

— Намирал си му всеки път леснината — рекъл точиларят. — Но истинското щастие за човека е това: в джобовете му всеки път да дрънкат пари.

— Как да се сдобия с пари? — попитал Ханс.

— Стани точилар като мене. Не ти е необходимо кой знае какво, само един брус! Другото ще дойде от само себе си. Имам един тука, малко е повреден наистина, но затова пък няма да ти искам нищо друго освен гъската. Съгласен ли си?

— Иска ли питане? — отвърнал Ханс. — Та аз ще бъда най-щастливият човек на земята! Какво повече ще му мисля, щом колчем бръкна в джоба, ще вадя пари?!

Подал му гъската и взел бруса.

— Ето ти в добавка още един здрав камък — рекъл точиларят и дигнал един обикновен полски камък, който лежал на земята до него. На този камък можеш да чукаш здравата, да речем, ако имаш да изправяш стари пирони. Вземи го и го пази добре!

Натоварил се Ханс с камъка и с весело сърце продължил пътя си. Очите му греели от радост.

Но тъй като бил на крака от зори, скоро усетил умора. Почнал да го мъчи глад, защото от радост за спечелената крава бил изял всичката си храна. Накрая едва-едва се влачен по пътя и трябало всеки миг да спира и да си отдъхва. Пък и камъните били ужасно тежки.

И ето че почнала да го терзае мисълта колко хубаво би било, ако точно сега не трябва да ги носи. Домъкнал се бавно като охлюв до един полски кладенец, та да си отдъхне край него и да се освежи с гълтка прясна вода. Но за да не повреди камъните като сяда, сложил ги внимателно до себе си в края на кладенеца. После седнал и се навел да пие вода, но по невнимание бутнал малко камъните и те цамбурнали долу. Като видял със собствените си очи как потъват в дълбоката вода, Ханс подскочил от радост и викнал:

— На света няма по-щастлив човек от мене!

С олекнало сърце и без всякакъв товар затичал той сега по пътя и скоро стигнал у дома си при своята майка.

БЕЛОСНЕЖКА И ЧЕРВЕНОРОЗКА

Живяла някога една бедна вдовица в уединена колибка, пред колибката пък имало градина, дето растели два розови храста и на единия цъфтeli бели, а на другия червени рози. Имала вдовицата и две дъщери, които много приличали на розовите храсти, затова едната се наричала Белоснежка, а другата Червенорозка. И двете били тъй приветливи и добри, тъй работливи и ведри, че нямало равни на тях в целия свят. Само че Белоснежка била по-тиха и по-кортка от Червенорозка. Червенорозка обичала повече да припка по поляните и край нивите, беряла цветя и ловяла птички; Белоснежка пък оставала у дома край майка си, помагала ѝ в домашната работа или ѝ четяла на глас, ако нямало какво повече да вършат.

Двете деца толкова се обичали, че всеки път, колчем излезели заедно, се улавяли за ръка.

Белоснежка думала:

— Няма да се разделяме.

Червенорозка отвръщала:

— Докато сме живи.

А майката добавяла:

— Каквото има едната, да го дели с другата.

Често отивали сами в гората да берат червени ягоди и животните не ги нападали, а идвали доверчиво при тях. Зайчето хрупало зелеви листа от ръцете им, сърната пасяла трева край тях, еленът припкал весело наоколо, а птиците оставали спокойно по клоните и пеели, каквито песни знаели.

Беда не сполетявала сестричките. Ако закъснеели в гората и нощта ги сварела там, те лягали на мъха една до друга и спели чак до заранта. Майката знаела, че не може да им се случи нищо лошо и не се тревожела.

Белоснежка и Червенорозка поддържали такава чистота в майчината си колиба, че ставало драго на човек, като надникнел вътре. Лете шетала Червенорозка. Всяка заран, докато майката още спяла, тя

слагала до леглото ѝ китка цветя, в която имало и по една роза от двата храста. Зиме Белоснежка наклаждала огъня и окачвала котела на веригата на огнището. Котелът бил меден, но лъщял като златен — така хубаво бил изтъркан винаги. Вечер, щом завалявало сняг, майката думала:

— Бутни резето на вратата, Белоснежке!

После сядали край огнището, майката слагала очилата си и четяла от една дебела книга, а двете момичета слушали и предели. До тях на земята лежало едно агънце, а отзад на една пръчка седяло бяло гъльбче, мушнало главицата си под крилото.

Една вечер, както седели край огнището, някой похлопал на вратата, като че искал да го пуснат вътре. Майката рекла:

— Отвори веднага, Червенорозке! Сигурно някой друмник търси подслон.

Станала Червенорозка и дръпнала резето. Мислела, че е някой сиромах, но не бил човек. Показал се един мечок, който подал едрата си черна глава през вратата. Червенорозка изпищяла и побягнала назад, агънцето заблеяло, гъльбчето хвръкнало, а Белоснежка се скрила зад майчиното си легло.

Ала мечокът проговорил и рекъл:

— Не се плашете, няма да ви сторя никакво зло! Ами съм премръзнал комай цял, та искам да се посгрея у вас.

— Легни край огъня, клети Мечо — рекла майката, — само внимавай да не си подпалиш кожуха! — После викнала: Белоснежке, Червенорозке, излезте! Мечокът няма нищо лошо наум и не ще ви стори никакво зло.

Излезли двете от скривалищата си, а лека-полека минал страхът и на агънцето, и на гъльбчето и те също се приближили.

Мечокът рекъл:

— Деца, поотупайте снега от кожуха ми! Донесли двете метлата и омели снега от кожуха на мечока, а той се изтегнал край огъня и заръмжал кротко и весело от удоволствие.

Не минало дълго и момичетата се сприятелили с мечока. Почнали дори да се закачат с тромавия гостенин: дърпали му козината, слагали си краката на гърба му и го търкаляли по земята или вземали някоя лескова пръчка, удряли го и се смеели, щом почнел да ръмжи.

Търпял Мечо на драго сърце закачките им, но случвало се момичетата да попрекалят и тогава той надавал вик:

— Белоснежке, Червенорозке, оставете ме жив!

Ох, съвсем, съвсем пребиха тези две моми жениха.

Дошло време за спане, легнали си децата, а майката рекла на Мечо:

— Най-добре ще бъде да си останеш до огнището, тук няма да усетиш студа и лошия вятър.

Щом се сипнала зората, децата пуснали Мечо навън, той затърчал тежко през снега и се загубил в гората. Ала от този ден нататък идвал всяка вечер в един и същи час, лягал край огнището и позволявал на децата да се забавляват на воля с него. Те сами толкова свикнали с него, че не бутвали резето на вратата, докато не дойдел черният им приятел.

Ала пукнала пролет, раззеленило се всичко навън и Мечоrekъл една заран на Белоснежка:

— Сега ще си отида и не бива да ви навестявам цяло лято.

— Къде ще отидеш, драги Мечо? — попитала Белоснежка.

— Трябва да се прибера в гората и да пазя съкровищата си от пакостливите джуджета. Зиме, когато земята е скована от мраза, те, щат не щат, кротуват под нея, защото не могат да си пробият път нагоре. Но сега слънцето затопли и размекна земята, те я разравят отдолу, излизат на повърхността и крадат, де що намерят. Падне ли им веднъж нещо в ръцете и отиде ли в пещерите им, мъчно вече може да излезе на бял свят.

Натъжила се много Белоснежка от раздялата, дръпнала резето и отворила вратата. Провръял се Мечо, но се закачил за куката на вратата и поразпраhl козината си. На Белоснежка се сторило, че отдолу лъснало злато, но не била напълно уверена в това., Тръгнал Мечо бързо-бързо и скоро се загубил сред дърветата.

Изпратила след известно време майката децата в гората да съберат вършинак. Като стигнали там, двете минали край едно голямо дърво, което лежало повалено на земята, а до дънера в тревата нещо подскачало насам-натам, но те не могли да разберат какво е. Приближили се и видели едно джудже със старешко, съсухreno лице и снежнобяла брада, дълга цял лакът. Краят на брадата бил прищипнат в една цепнатина на дървото и мъничкото човече подскачало насам-

натам като кученце на връвчица и не знаело как да се отърве от тая беда. Облещило червените си искрящи очи срещу момичетата и изпискало:

- Какво стоите? Не можете ли да дойдете и да ми помогнете?
- Какво те е сполетяло, дребосъче? попитала Червенорозка.
- Брей, че любопитни глупачки! — отвърнало джуджето. —

Исках да разцепя дървото, да си насека трески за кухнята. Ако сложим дебели цепеници, ще ни прегори гозбицата. Ние си готовим по мъничко, не лапаме по много като вас, простаци и лакомници такива! Бях забил вече клина и работата щеше да свърши благополучно, но проклетият клин беше много хълзгав и ненадейно изскочи, а цепнатината се затвори толкова бързо, че не успях да измъкна хубавата си бяла брада. Стои сега прищипната и не мога да си отида. А вие, глупави загладени сукалчета, се смеете. Не ви е срам! Какви сте гадни!

Потрудили се здравата момичетата, но не могли да измъкнат брадата — толкова здраво била прищипната.

- Ще изтичам да доведа хора — рекла Червенорозка.
- Нямате мозък в кратуните! — съгалчало ги джуджето. — Сега пък ще викате хора! Вие двете сте ми вече много; не ви ли иде нещо по-свястно на ума?
- Имай малко търпение — рекла Белоснежка, — ще измислим нещо!

Извадила от джоба си ножичката и отрязала края на брадата.

Щом се видяло избавено, джуджето издърпало една торба злато, скрита между корените на дървото, и замърморило под носа си:

— Недодялани моми такива! Взеха, че отрязаха края на брадата ми, с която толкова се гордеех! Ще ви се отплатя на Кукувден!

Метнало торбата на гръб и хукнало, без дори да погледне момичетата.

След няколко дни Белоснежка и Червенорозка тръгнали да ловят риба с въдица. Като наблизили потока, видели нещо подобно на голям скакалец да подскача на брега, като че имало намерение да се гмурне във водата. Стигнали тичешком там и познали джуджето.

— Къде си тръгнал? — попитала го Червенорозка. — Да не си намислил да се хвърлиш във водата?

— Не съм толкова глупав — креснало джуджето. — Не виждате ли, че проклетата риба иска да ме завлече в потока?!

Джуджето било седнало на брега и хвърлило въдицата си във водата, но за беда вятърът уплел брадата му около връвта на въдицата. Една едра риба кльвнала стръвта, но клетото създание нямало сили да я изтегли на брега, — рибата надвила и задърпала джуджето към себе си. Наистина то се хващало за всеки стрък трева и за всяка тръстика, но всичко било комай напусто — ще не ще, следвало движениета на рибата и непрекъснато го заплашвала опасността да цамбурне във водата.

Дошли момичетата навреме, задържали го и напразно се мъчили да освободят брадата от връвта — те били сплетени здраво. Нямало що — момичетата извадили ножичката и прерязали брадата, но мъничко от нея пак се загубило. Като видяло това, джуджето им креснало:

— На какво прилича това, жаби такива, да обезобразявате човека? Не стига, че ми подкастрихте брадата долу, ами взехте сега, та отрязахте най-хубавата част от нея! Не ще посмея да се мярна пред близките си. Как не си изгубихте обувките, докато тичахте насам!

После измъкнало една торба бисери, скрита в тръстиката, и без дума да продума, повлякло я и изчезнало зад един камък.

Случило се така, че скоро след това майката изпратила двете момичета в града да купят конци, игли, шнурчета и панделки. Пътят водел през едно пусто поле, по което тук-там стърчали огромни камъни. Внезапно момичетата видели във въздуха една голяма птица, която се виела бавно, спускала се все по-ниско и по-ниско и накрая каца нала до една скала недалеко от тях. Веднага след това чули пронизителен, жален писък. Завтекли се и ужасени видели, че орелът е сграбчил техния стар познайник джуджето и се гласи да го отнесе. Състрадателните момичета незабавно хванали здраво мъничкото човече и се боричкали тъй дълго с орела, че той накрая пуснал плячката си.

След като се посъзвело от голямата уплаха, джуджето им се сопнало с кресливия си глас:

Не можахте ли да се отнесете малко по- внимателно към мене?
Дърпахте тъй силно тънката ми дрешка, че я съдражте цялата. Ама че сте непохватни и нескопосани!

Дигнало после една торба със скъпоценни камъни и се мушнало в пещерата си под скалата.

Момичетата били свикнали с неговата неблагодарност, продължили пътя си и свършили работата си в града. Но на връщане, като минавали пак през пустото поле, изненадали джуджето, което било изсипало торбата с драгоценните камъни на едно чистичко местенце и не помисляло, че някой може да мине тъй късно оттам. Вечерното слънце озарявало блестящите камъни и те искрели и сияели тъй дивно в най-различни багри, че момичетата се спрели да им се полюбуват.

— Какво стоите и зяпate? — креснало джуджето и от гняв пепелявосивото му лице станало червено като божур.

Щяло да ги хока още, но в тоя миг се чуло страшно ръмжене и от гората към тях затърчал едър черен мечок. Джуджето скокнало уплашено от земята, но нямало вече време да побегне и да се прибере в скривалището си, защото мечокът го наблизил. И в безмерния си страх то викнало:

— Драги господин Мечок, пощади ме, ще ти дам всичките си съкровища! Виж тия прекрасни скъпоценни камъни на земята! Подари ми живота! Какво ще разбереш от такова дребно, мършаво човече? Няма дори да ме усетиш между зъбите си! На, грабни тези две лоши момичета, те са за тебе крехки мръвки, тълсти като млади пъдпъдъци, изяж тях.

Мечокът не слушал какво говори това злобно създание, ами го цапнал само веднъж с лапата си и то се проснало мъртво на земята. Момичетата били побягнали, но мечокът викнал подире им:

— Белоснежке и Червенорозке, не се плашете, почакайте, аз ще дойда с вас!

Познали те по гласа своя стар приятел Мечо и се спрели. Но щом дошъл при тях, из един път мечата козина паднала от него и той се изправил като хубав момък, облечен целия в злато.

— Аз съм царски син — рекъл той — и бях омагьосан от злобното джудже, което открадна и съкровищата ми, да бродя като свирепа мечка, докато най-сетне смъртта му ме избави. Сега то получи заслуженото наказание.

Белоснежка се омъжила за момъка, а Червенорозка за брат му и двете семейства си поделили големите съкровища, които джуджето било струпало в пещерата си. Старата майка живяла още дълги години спокойно и честито край децата си. Ала извадила от земята двата

розови храста, посадила ги тук под прозореца си и на тях всяка година
цъфтели прекрасни бели и червени рози.

СНЕЖАНКА

Било сред зима и снежинки се сипели като пух от небето. Една царица седяла до прозореца с рамка от черно абаносово дърво и шиела. Както шиела и от време на време поглеждала към снега, уболя си пръста и върху снега паднали три капки кръв. И аленото изглеждало толкова хубаво върху белия сняг, че тя си помислила: „Ах, да имах дете бяло като сняг, с бузи, алени като кръв и с коси, черни като дървото на прозореца!“

Не минало дълго време и тя родила дъщеричка — бяла като сняг, с бузи, алени като кръв и с коси, черни като абаносово дърво и затова я нарекли Снежанка. Но щом родила детето, царицата умряла.

След една година царят се оженил повторно.

Втората му жена била хубава, но горда и високомерна и не могла дори да си помисли, че друга може да я превъзхожда по красота. Имала тя едно вълшебно огледало и колчем се изправяла пред него да се огледа, думала:

— Огледало, огледало, повтори, че на света никъде не си видяло друга с мойта красота!

И огледалото отговаряло:

— Ти, царице, на света първа си по красота.

И тя била доволна, защото знаела, че огледалото говори истината.

А Снежанка растяла, растяла и все повече се разхубавявала. Като навършила седем години, била хубава като ясен ден, по-хубава дори от самата царица.

Веднъж царицата пак се изправила пред огледалото:

— Огледало, огледало, повтори, че на света никъде не си видяло друга с мойта красота!

Но този път огледалото отвърнало:

— Ти, царице, си дарена с извънмерна красота, но Снежанка е за мене най-красива на света!

Изтръпната от страх царицата, пожълтяла и позеленяла от завист. От този миг сърцето ѝ се обръщало, щом зърнела Снежанка. И тя намразила безкрайно момичето.

Като бурени избуяли завистта и злобата в душата ѝ. Не намирала покой ни денем, ни нощем. Накрая повикала един ловец и му рекла:

— Не искам вече да виждам това дете пред очите си. Заведи го в гората и го убий, но за доказателство ще ми донесеш белия и черния му дроб..

Подчинил се ловецът на заповедта и завел детето в гората, но щом извадил ножа и понечил да прониже невинното сърце на Снежанка, тя заплакала и рекла:

— Ох, мили ловецо, остави ме жива! Аз ще се скрия в тая дива гора и никога няма да се върна у дома.

И тъй като била много хубава, ловецът се съжалител над нея и рекъл:

— Бягай тогава, клето дете!

„Дивите зверове скоро ще те разкъсат!“ — помислил си той, но все пак, като не я убил, сторило му се, че от сърцето му паднал камък.

В този миг край тях изприпкало глиганче годиначе. Ловецът го заклал, извадил белия и черния му дроб и ги занесъл като доказателство на царицата. Готовчът ги сварил в солена вода и злобната жена ги изяла, като си мислела, че яде белия и черния дроб на Снежанка.

Сега клетото момиченце се видяло сам-самичко в голямата гора и толкова се изплашило, че само поглеждало листата по дърветата и не знаело как да си помогне. После се спуснало да бяга и тичало по остри камъни и през тръннаци. Край него припкали диви зверове, без да му сторят зло. Тичало, тичало, докато му държали краченцата, но скоро се спуснала вечерта. Най-сетне зърнало една къщурка и влязло да си почине.

В тази къщурка всичко било дребно, но неизказано спретнато и чисто. Имало една масичка с бяла покривка, а на нея седем малки чинийки, до всяка чинийка пък имало лъжичка, ножче, виличка и чашка. Край стената били наредени седем креватчета, всяко със снежнобяло чаршафче.

Снежанка била много огладняла и ожадняла. Хапнала от всяка чинийка по малко зеленчук и хляб и пийнала от всяка чашка по гълтка

вино — не искала да лиши само едного от всичко. После умората я надвила и тя лягала ту в едно, ту в друго креватче, но никое не отговаряло на ръста ѝ: едно било много дълго, друго много късо. Накрая седмото излязло точно по мярката ѝ, Снежанка останала в него и веднага заспала.

Притъмняло съвсем и дошли стопаните на къщурката — седем джуджета, които копаели руда в планината. Запалили седемте си свещички, в къщурката светнало и те познали, че някой е влизал, защото не всичко било наредено така, както го оставили.

Първото рекло:

— Кой е седял на столчето ми? Второто:

— Кой е ял от чинийката ми? Третото:

— Кой е отчупил от хлебчето ми?

Четвъртото:

— Кой е хапнал от гозбата ми? Петото:

— Кой е бъркал с виличката ми? Шестото:

— Кой е рязал с ножчето ми? Седмото:

— Кой е пил от чашката ми?

После първото се обърнало, забелязalo малка хълтнина на креватчето си и рекло:

— Кой се е качвал на креватчето ми?

Приближили се другите и викнали:

— И в моето е лежал някой.

А седмото, като погледнало креватчето си, видяло заспалата в него Снежанка. Повикало другите, затекли се вкупом и ахнали от почуда. После взели свещичките си и осветили Снежанка.

— Гледай, гледай какво хубаво дете! — викнали те и тъй много се зарадвали, че не я събудили, а я оставили да спи в креватчето.

Седмото джудже спало до другарчетата си — до всяко по един час — и така минала нощта.

Съмнало, събудила се Снежанка, видяла седемте джуджета и много се изплашила. Но те се отнесли радушно към нея и я попитали:

— Как се казваш?

— Казвам се Снежанка — отговорила тя.

— Как попадна в нашата къщичка? — продължили да я разпитват джуджетата.

Тогава тя им разправила, че мащехата заповядала да я погубят, но ловецът ѝ подарил живота и тя тичала, тичала цял ден и накрая видяла тяхната къщичка.

Джуджетата рекли:

— Ако си съгласна да ни гледаш домакинството, да готвиш, да оправяш креватчетата, да переш, да шиеш и плетеши, и ако си съгласна да поддържаш навсякъде ред и чистота, можеш да останеш при нас и нищо няма да ти липсва.

— Да, на драго сърце — отвърнала Снежанка и останала у тях.

Поддържала в ред къщичката. Те отивали всяка заran в планината да търсят руда и злато, вечерта се прибирали и искали яденето им да е готово. Тъй като през целия ден момичето оставало самичко у дома, добрите джуджета го предупредили:

— Пази се от мащехата! Тя скоро ще узнае, че си тука, затова не пускай никого вътре.

Царицата пък, тъй като вярвала, че е изяла белия и черния дроб на Снежанка, вече мислела, че пак е първа по красота. Изправила се пред огледалото и рекла:

— Огледало, огледало, повтори, че на света никъде не си видяло друга с мойта красота!

Но огледалото отговорило:

— Ти, царице, си дарена с извънмерна красота, но остава несъмнено най-красива на света малката Снежанка, дето е при седемте джуджета.

Изтръпнала царицата от страх. Знаела, че огледалото не говори неверни работи, и разбрала, че ловецът я е измамил и Снежанка още е жива. Отново се замислила и мислила дълго как да я погуби, защото завистта не я оставила на мира — царицата искала да бъде сигурна, че е най-голямата хубавица на света.

Най-сетне измислила нещо. Боядисала си лицето, облякла се като стара продавачка и станала неузнаваема. Така преобразена, превалила седемте планини, намерила къщичката на седемте джуджета, похлопала на вратата и викнала:

— Хубави неща продавам! Хубави неща продавам!

Снежанка подала глава от прозореца и се обадила:

— Добър ден, драга жено, какво продаваш?

— Добра стока, хубави неща — отвърнала продавачката. — Виж тия разноцветни шнурчета.

Извадила едно шнурче, което било изплетено от пъстри копринени нишки.

„Тази жена е честна и мога да я пусна вътре“ — помислила си Снежанка, отлостила вратата и купила гиздavото шнурче.

— Колко ти отива, чедо! — рекла старицата. — Дай да го нанижа, както трябва, на елека ти.

Снежанка не се усъмнила в нищо и позволила на продавачката да ѝ наниже новото шнурче. Старицата бързо го нанизала, но стегнала тъй силно шнурчето, че Снежанка не могла вече да дишала и паднала примряла на земята.

— Сега ти вече не си най-красивата — рекла злата преоблечена царица и бързешката си отишла.

Скоро мръкнало и седемте джуджета се прибрали у дома. Но колко се уплашили, като видели милата Снежанка просната на земята! Момичето не се помръдвало и като че било мъртво.

Дигнали я джуджетата на ръце и като видели, че е стегната много силно с шнурчето, прерязали го. Тозчас Снежанка почнала да дишала и малко пак оживяла.

Като узнали какво се било случило, джуджетата ѝ рекли:

— Старата продавачка е била твоята мащеха. Пази се и не пускай никого вътре, когато нас ни няма.

А злобната жена се върнала в двореца, изправила се пред огледалото и рекла:

— Огледало, огледало, повтори, че на света никъде не си видяло друга с мойта красота.

Огледалото отговорило като преди:

— Ти, царице, си дарена с извънмерна красота, но остава несъмнено най-красива на света малката Снежанка, дето е при седемте джуджета.

Чула тия думи царицата и кръвта в жилите ѝ изстинала — изтръпнала цяла от страх, като узнала, че Снежанка пак е оживяла.

— Но сега ще измисля нещо, което ще те погуби! — рекла тя.

Тя разбирала от чародейства и направила един отровен гребен. После пак облякла вехти дрехи и се преобразила на друга старица.

Превалила седемте планини, спряла пред къщичката на седемте джуджета, похлопала на вратата и викнала:

— Хубави неща продавам! Хубави неща продавам!

Снежанка подала глава от прозореца и рекла:

— Върви си из пътя, не бива да пускам никого вътре.

— Но сигурно не са ти забранили да гледаш — рекла старицата, извадила отровния гребен и го дигнала нависоко.

Гребенът тъй много харесал на Снежанка, че тя забравила обещанието си и отворила вратата. Спазарили се за цената и старицата рекла:

— Дай сега да те вчеша, както трябва.

Клетата Снежанка не помислила нищо лошо и оставила старицата да я вчеше. Но щом гребенът се забил в косата, отровата му веднага почнала да действува и момичето паднало в безсъзнание на земята.

— Свършено е сега с тебе, безподобна красавица! — рекла злобната жена и си отишла.

За щастие скоро мръкнало и седемте джуджета се прибрали у дома. Щом видели Снежанка просната като мъртва на земята, те веднага се сетили за мащехата, почнали да дирят причината за станалото и открили гребена. Извадили го от косата на Снежанка, тя отново дошла на себе си и разправила какво се било случило. Тогава те за трети път я предупредили да бъде предпазлива и да не отваря вратата никому.

В двореца царицата се изправила пред огледалото и рекла:

— Огледало, огледало, повтори, че на света никъде не си видяло друга с мойта красота!

Но огледалото отговорило като преди:

— Ти, царице, си дарена с извънмерна красота, но остава несъмнено най-красива на света малката Снежанка, дето е при седемте джуджета.

Като чула този отговор на огледалото, царицата почнала да трепери от гняв.

— Снежанка ще умре, дори това да струва собствения ми живот!

— викнала тя.

Влязла в една скрита, запусната стая, където никой друг не влизал, и направила една отровна, много отровна ябълка. Отвън

ябълката имала такъв приятен вид, бяла, с червени бузки, че който и да я зърнел, непременно щял да се полакоми да опита вкуса ѝ, но ако хапнел само една хапка, щял да умре.

Щом приготвила ябълката, тя пак си боядисала лицето, облякла вехти дрехи, преобразила се на селянка и превалила седемте планини. Спряла пред къщичката на джуджетата и похлопала на вратата. Снежанка подала глава от прозореца и рекла:

— Не бива да пускам никого вътре, джуджетата ми забраниха.

— Така да бъде — отвърнала селянката, — аз просто искам да се отърва от ябълките. Ако не искаш да купиш, ще ти подаря една.

Не — рекла Снежанка, — не бива нищо да вземам.

— Да не се страхуваш, че е отровна? — рекла старицата. — Гледай, аз ще разрежа ябълката на две половинки. Ти изяж червената, а пък аз ще изям бялата.

Но ябълката била така изкусно направена, че отрова имало само в червената половинка.

На Снежанка се приискала хубавата ябълка и като видяла, че селянката също яде от нея, не могла да устои на изкушението, протегнала ръка през прозореца и взела отровната половинка. И щом отхапала от нея, паднала мъртва на земята. Тогава царицата ѝ хвърлила един ужасен поглед, изсмяла се гръмко и викнала:

— Бяла като сняг, с бузи, алени като кръв, с коси, черни като абнос! Този път джуджетата не ще могат да те събудят!

А в къщи се изправила пред огледалото с думите:

— Огледало, огледало, повтори, че на света никъде не си видяло друга с мойта красота!

И огледалото най-сетне отговорило:

— Ти, царице, на света първа си по красота.

Най-сетне завистливото ѝ сърце се успокоило — доколкото изобщо едно завистливо сърце може да се успокои.

Мръкнало, джуджетата се прибрали у дома си и заварили Снежанка просната на земята. От устата ѝ вече не излизало никакво дихание, тя била мъртва. Дигнали я, подирили дали ще намерят нещо отровно по нея, отвързали шнурчето ѝ, вчесали косите ѝ, измили я с вода и вино, ала нищо не помогнало. Милата девойка била мъртва и си оставала мъртва. Положили я на носилка и седемте джуджета седнали наоколо да я оплачат и плакали цели три дни. После се запретнали да я

погребат, но тя още изглеждала свежа като жив човек, хубавите ѝ бузки все още били алени. И те решили:

Така не можем да я пуснем в черната земя.

Поръчали прозрачен стъклен ковчег, та да може да се вижда вътре от всички страни, положили я в него и отвън написали със златни букви името ѝ и че била царска дъщеря. После занесли ковчега на планината и го оставили там, но винаги до него стояло едно джудже да го пази.

Птиците също дошли да оплачат Снежанка: най-напред една кукумявка, после една врана и накрая една малка гълъбица.

Дълго, много дълго лежала така Снежанка в ковчега и не изгнила, а изглеждала само заспала, защото още била бяла като сняг, бузките ѝ били алени като кръв, а косата черна като абнос.

Случило се веднъж, че в гората се залутал един царски син и се отбил в къщичката на джуджетата да пренощува. Преди това бил видял в планината ковчега с прекрасната Снежанка и прочел написаното със златни букви на него. И рекъл на джуджетата.

— Продайте ми тия ковчег, ще ви платя за него, каквото искате.

Ала джуджетата отвърнали:

— Не го продаваме дори за всичкото злато по земята.

А той рекъл:

— Тогава подарете ми го, защото аз не бих могъл да живея, без да гледам Снежанка. Ще я почитам и уважавам като най-свидното си на света.

Като издумал това, джуджетата се съжалели над него и му дали ковчега. Царският син заповядал на своите служители да го носят на рамената си. Но какво се случило? Както вървели, служителите се препънали в един нисък храст и от тръсването Снежанка изплюла хапката на отровната ябълка. И не след дълго отворила очи, подигнала капака на ковчега и се изправила жива и здрава.

— Ах, къде се намирам? — викнала тя. Царският син радостно отвърнал:

— При мене! — Разказал ѝ за случилото се и продължил: — Обичам те повече от всичко на света. Ела с мене в бащиния ми дворец да станеш моя съпруга.

Снежанка го харесала и отишla с него. Баща му заповядал сватбата да се отпразнува с голям разкош и великолепие.

Но за венчавката била поканена и злобната мащеха на Снежанка.

Тя облякла най-хубавата си рокля, изправила се пред огледалото и рекла:

— Огледало, огледало, повтори, че на света никъде не си видяло друга с мойта красота!

Огледалото отговорило:

— Беше чудна хубавица ти до вчера на света, днеска младата царица първа е по красота.

Злобната жена изрекла някакво проклятие и от уплаха не знаела къде да се дене. Изпърво мислела да не отиде на сватбата, но тъй като не намирала покой, решила все пак да отиде да види младата царица.

И като влязла в двореца, познала от пръв поглед Снежанка, вцепенила се от страх и ужас и не могла да мръдне от мястото си. Злобното ѝ сърце се пръснало и тя паднала мъртва на земята.

Източник: <http://bezmonitor.com>

Издание:

Най-хубавите приказки на Братя Грим, издателство „Отечество“, София, 1996

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.